รายงานรายพืช

กาแฟจังหวัดเลย

ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย

พ.ศ. 2571–2575

Loei Coffee Strategy:
Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism

ประเด็น	รายละเอียด
สินค้าเป้าหมาย	กาแฟจังหวัดเลย
สถานะเชิงยุทธศาสตร์	Tier 1: กลุ่มสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Flagship)
แนวทางการพัฒนา	Track 1 Specialty Coffee Bean Track 2 Roasting & Processing Ecosystem Track 3 Coffee Experience & Tourism
หน่วยงานเจ้าภาพหลัก	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย
หน่วยบูรณาการแผนและติดตามผล	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย

จัดทำเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย
และเป็นต้นแบบโครงสร้างรายงานรายพืชสำหรับสินค้าเกษตรเป้าหมายอื่น

บทสรุปผู้บริหาร

กาแฟจังหวัดเลยเป็นสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูงในการยกระดับเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัด เนื่องจากมีความเชื่อมโยงได้ครบทั้งการผลิตในพื้นที่สูง การแปรรูป การสร้างแบรนด์ ตลาดพรีเมียม คาเฟ่ ของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มกาแฟคุณภาพ ได้แก่ Fine Robusta และ Specialty Arabica ซึ่งเริ่มได้รับการยอมรับในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ข้อมูลสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลยสะท้อนโอกาสเชิงตลาดอย่างชัดเจน โดยตลาดมีความ ต้องการเมล็ดกาแฟประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่ปริมาณผลผลิตของจังหวัดอยู่ที่ประมาณ 400–550 ตันต่อปี ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี ดังนั้น การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย จึงไม่ควรมุ่งเพียงการเพิ่มพื้นที่ปลูก แต่ควรเพิ่มผลผลิตคุณภาพ ในพื้นที่เหมาะสม ควบคู่กับมาตรฐานระบบหลังเก็บเกี่ยว การแปรรูป และตลาดรองรับที่ชัดเจน

รายงานฉบับนี้กำหนดให้กาแฟจังหวัดเลยเป็นสินค้า Tier 1: กลุ่มสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ เนื่องจากสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างภาพจำจังหวัด และเชื่อมโยงเศรษฐกิจฐานรากกับเศรษฐกิจบริการและการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดแนวคิดหลักในการขับเคลื่อน คือ Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า พบว่าประเด็นสำคัญของกาแฟจังหวัดเลยไม่ได้อยู่เฉพาะด้านการผลิต แต่เป็นช่องว่างเชิงระบบตลอดห่วงโซ่มูลค่า ได้แก่ ผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด คุณภาพเมล็ดยังต้องทำให้สม่ำเสมอ ระบบหลังเก็บเกี่ยวและการแปรรูปยังต้องพัฒนา แบรนด์กลางและเรื่องเล่ายังต้องชัดเจน ระบบตลาดพรีเมียมและข้อมูลผู้ซื้อยังต้องจัดทำให้เป็นระบบการท่องเที่ยวยังต้องออกแบบเป็นประสบการณ์ที่จับต้องได้ และข้อมูลปีฐานยังต้องจัดระบบ เพื่อใช้กำหนดตัวชี้วัดและติดตามผลรายปี

แนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยจึงกำหนดเป็น 3 Track ได้แก่ Track 1: Specialty Coffee Bean เพื่อพัฒนาเมล็ดกาแฟคุณภาพและอัตลักษณ์พื้นที่สูง Track 2: Roasting & Processing Ecosystem เพื่อยกระดับระบบคั่ว แปรรูป ผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานเชิงพาณิชย์ และ Track 3: Coffee Experience & Tourism เพื่อเชื่อมโยงกาแฟกับคาเฟ่ ของฝากชุมชน เส้นทางท่องเที่ยว และภาพจำของจังหวัด ข้อเสนอโครงการหลักภายใต้รายงานนี้ คือ “โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตร มูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์” มีกรอบงบประมาณรวมเบื้องต้น 10,000,000 บาท ตลอดระยะเวลา 5 ปี พ.ศ. 2571–2575 โดยมีกิจกรรมหลัก 7 กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูล และพื้นที่นำร่อง การพัฒนาแปลงคุณภาพ การยกระดับหลังเก็บเกี่ยวและคัดเกรด การพัฒนา ระบบคั่วและผลิตภัณฑ์

การพัฒนาแบรนด์และตลาด การพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์ และการบริหารจัดการติดตามผล Flagship

Roadmap การขับเคลื่อนระยะ 5 ปีเริ่มจากปี 2571 ซึ่งเป็นปีของการจัดระบบฐานข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่นำร่อง ต่อด้วยปี 2572 การพัฒนาแปลงคุณภาพและมาตรฐานต้นน้ำ ปี 2573 การยกระดับหลังเก็บเกี่ยว คั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์ ปี 2574 การเชื่อมโยงตลาดพรีเมียมและการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ และปี 2575 การขยายผลและยกระดับเป็น Flagship กาแฟจังหวัดเลย เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดผลอย่างเป็นระบบ รายงานฉบับนี้เสนอ ให้จัดโครงสร้าง คณะทำงานย่อยตามห่วงโซ่มูลค่า 6 คณะทำงาน ได้แก่ คณะทำงานด้านการผลิตและทรัพยากร คณะทำงานด้านมาตรฐานและการรับรองคุณภาพ คณะทำงานด้านการแปรรูปและเพิ่มมูลค่า คณะทำงานด้านการ ตลาดและแบรนด์ คณะทำงานด้านการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร และคณะทำงาน ด้านข้อมูล ติดตามผล และนโยบาย

กิจกรรมเร่งด่วนในปีแรกควรมุ่งวางฐานการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยและแผนที่กาแฟเบื้องต้น การคัดเลือกพื้นที่นำร่องและกลุ่มกาแฟต้นแบบ การจัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพเมล็ด การพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบ การจัดทำข้อมูลผู้ซื้อและเชื่อมโยงตลาดนำร่อง และการออกแบบกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง โดยกิจกรรมเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดด้าน GPP ภาคการเกษตร แปลงหรือฟาร์มมาตรฐาน รายได้จากการท่องเที่ยว มาตรฐานการผลิตและบริการ และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

กล่าวโดยสรุป กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาเป็นสินค้าเกษตรเรือธงของจังหวัด แต่ต้องดำเนินการแบบครบห่วงโซ่มูลค่าและมีระบบข้อมูล เจ้าภาพร่วม ตัวชี้วัด และ Roadmap ที่ชัดเจน การขับเคลื่อนตามข้อเสนอในรายงานฉบับนี้จะช่วยยกระดับกาแฟเมืองเลยจากสินค้าเกษตรเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง สินค้าอัตลักษณ์ และประสบการณ์ท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ และภาพจำให้กับจังหวัดได้อย่างยั่งยืน

สาระสำคัญโดยสรุป

หัวข้อ	สาระสำคัญ
สถานะสินค้า	Tier 1: กลุ่มสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์
แนวคิดหลัก	Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism
3 Track	Specialty Coffee Bean / Roasting & Processing Ecosystem / Coffee Experience & Tourism

งบประมาณรวมเบื้องต้น	10,000,000 บาท ตลอดระยะเวลา 5 ปี พ.ศ. 2571–2575
เจ้าภาพหลัก	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย
หน่วยบูรณาการแผนและติดตามผล	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย
กิจกรรมเร่งด่วนปีแรก	Coffee Database, พื้นที่นำร่อง, แนวปฏิบัติคุณภาพ, ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ, ข้อมูลผู้ซื้อ, Coffee Experience นำร่อง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. บทนำและเหตุผลการเลือกกาแฟเป็นสินค้าเป้าหมาย	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 เหตุผลการเลือกกาแฟเป็นสินค้าเป้าหมาย	1
1.3 สถานะเชิงยุทธศาสตร์ของกาแฟจังหวัดเลย	2
2. สถานการณ์สินค้าและพื้นที่เป้าหมาย	
2.1 ภาพรวมสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลย	3
2.2 พื้นที่เป้าหมายของกาแฟจังหวัดเลย	4
2.3 ห่วงโซ่ผู้เกี่ยวข้องของกาแฟจังหวัดเลย	4
2.4 ศักยภาพเชิงเศรษฐกิจและตลาด	5
2.5 สถานการณ์เชิงระบบของกาแฟจังหวัดเลย	6
2.6 พื้นที่และบทบาทการพัฒนาเบื้องต้น	7
2.7 สรุปสถานการณ์และความจำเป็นในการพัฒนา	7
3. การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า ประเด็นปัญหา และข้อมูลสำคัญเพื่อการวางแผน	
3.1 การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย	12
3.2 ประเด็นปัญหา ช่องว่างการพัฒนา และแนวทางแก้ไขเชิงระบบ	13
3.3 ข้อมูลสำคัญที่ควรจัดเก็บและยืนยันเพิ่มเติมเพื่อประกอบการวางแผน	15
3.4 สรุปข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย	17
4. ทิศทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track	
4.1 หลักคิดในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบ 3 Track	18
4.2 Track 1: Specialty Coffee Bean	19
4.3 Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	20
4.4 Track 3: Coffee Experience & Tourism	21
4.5 สรุปทิศทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track	22
4.6 สรุปทิศทางการพัฒนา	22
5. ข้อเสนอโครงการหลักภายใต้ Flagship กาแฟจังหวัดเลย	
5.1 ชื่อโครงการ	23
5.2 ความสอดคล้องกับ Flagship และประเด็นการพัฒนา	23

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
5.3 หลักการและเหตุผล	23
5.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ	24
5.5 กลุ่มเป้าหมาย	25
5.6 พื้นที่ดำเนินการ	25
5.7 กรอบแนวคิดการดำเนินโครงการ	26
5.8 กิจกรรมหลักของโครงการ	30
5.9 แผนดำเนินงานระยะ 5 ปี พ.ศ. 2571–2575	31
5.10 งบประมาณรวมโดยประมาณ	31
5.11 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	32
5.12 เจ้าภาพและหน่วยงานร่วมดำเนินการ	33
5.13 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ	34
5.14 ความเสี่ยงและแนวทางบริหารความเสี่ยง	35
5.15 สรุปข้อเสนอโครงการหลัก	35
6. Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575	
6.1 หลักการจัดทำ Roadmap	35
6.2 เป้าหมาย Roadmap ระยะ 5 ปี	35
6.3 Roadmap รายปี พ.ศ. 2571–2575	36
6.4 Roadmap แยกตาม Track	37
6.5 กิจกรรมเร่งด่วนปีแรก พ.ศ. 2571	38
6.6 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติสำหรับปีแรก	39
6.7 สรุป Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย	39
7. เจ้าภาพและโครงสร้างคณะทำงานขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย	
7.1 หลักการกำหนดเจ้าภาพและคณะทำงาน	40
7.2 โครงสร้างคณะทำงานย่อยตามห่วงโซ่มูลค่า	40
7.3 ความเชื่อมโยงคณะทำงานกับ 3 Track การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย	42
7.4 บทบาทของหน่วยงานหลักในระบบการขับเคลื่อน	42
7.5 บทบาทของเจ้าภาพรองและหน่วยงานร่วม	44
7.6 กลไกการประสานงานและติดตามผล	45
7.7 สรุปโครงสร้างเจ้าภาพและกลไกขับเคลื่อน	45

8. กิจกรรมเร่งด่วนและข้อเสนอการขับเคลื่อนปีแรก

8.1 หลักการกำหนดกิจกรรมเร่งด่วนในปีแรก 46
8.2 เป้าหมายการขับเคลื่อนปีแรก 46
8.3 ความเชื่อมโยงกิจกรรมเร่งด่วนกับตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด 47
8.4 กิจกรรมเร่งด่วนที่ควรดำเนินการในปีแรก 49
8.5 ตารางสรุปกิจกรรมเร่งด่วนปีแรก 52
8.6 ข้อเสนอการขับเคลื่อนปีแรก 53
8.7 สรุปข้อเสนอการขับเคลื่อนปีแรก 53

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตาม 3 Track 3
ตารางที่ 2 พื้นที่เป้าหมายและบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ของกาแฟจังหวัดเลย 4
ตารางที่ 3 ผู้เกี่ยวข้องตามห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย 5
ตารางที่ 4 สถานการณ์เชิงระบบของกาแฟจังหวัดเลย 6
ตารางที่ 5 พื้นที่เป้าหมายและบทบาทการพัฒนาเบื้องต้น 7
ตารางที่ 6 ฐานงานเดิมและบทเรียนการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยที่ผ่านมา 8
ตารางที่ 7 ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย 12
ตารางที่ 8 ประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข และการเชื่อมโยงสู่โครงการเรือธงกาแฟจังหวัดเลย 13
ตารางที่ 9 ข้อมูลสำคัญที่ควรใช้ประกอบการวางแผนกาแฟจังหวัดเลยตลอดห่วงโซ่มูลค่า 15
ตารางที่ 10 แนวทางดำเนินงานสำคัญของ Track 1: Specialty Coffee Bean 19
ตารางที่ 11 แนวทางดำเนินงานสำคัญของ Track 2: Roasting & Processing Ecosystem 20
ตารางที่ 12 แนวทางดำเนินงานสำคัญของ Track 3: Coffee Experience & Tourism 21
ตารางที่ 13 สรุปทิศทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track 22
ตารางที่ 14 ความสอดคล้องของโครงการกับประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย 23
ตารางที่ 15 กลุ่มเป้าหมายและบทบาทในโครงการ 25
ตารางที่ 16 กรอบแนวคิดการดำเนินโครงการตามห่วงโซ่มูลค่า 26
ตารางที่ 17 แผนดำเนินงานภาพรวมระยะ 5 ปี พ.ศ. 2571–2575 30
ตารางที่ 18 กรอบงบประมาณจำแนกตามกิจกรรม 31
ตารางที่ 19 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ 32
ตารางที่ 20 เจ้าภาพและหน่วยงานร่วมดำเนินการในภาพรวม 32
ตารางที่ 21 ความเสี่ยงและแนวทางบริหารความเสี่ยง 34
ตารางที่ 22 เป้าหมาย Roadmap ระยะ 5 ปี ตามแนวทางการพัฒนา 35
ตารางที่ 23 Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย ระยะ 5 ปี 36
ตารางที่ 24 Roadmap ตาม Track การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย 37
ตารางที่ 25 กิจกรรมเร่งด่วนปีแรก พ.ศ. 2571 38
ตารางที่ 26 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติสำหรับการขับเคลื่อนปีแรก 39
ตารางที่ 27 โครงสร้างคณะทำงานย่อยเพื่อขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย 40
ตารางที่ 28 ความเชื่อมโยงคณะทำงานกับ 3 Track การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย 42
ตารางที่ 29 บทบาทเจ้าภาพรองและหน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย 44

ตารางที่ 30 เป้าหมายการขับเคลื่อนปีแรก 46
ตารางที่ 31 ความเชื่อมโยงกิจกรรมเร่งด่วนกาแฟจังหวัดเลยกับยุทธศาสตร์ แผนงาน และตัวชี้วัดจังหวัด 47
ตารางที่ 32 สรุปกิจกรรมเร่งด่วนปีแรกของกาแฟจังหวัดเลย 52

1. บทนำและเหตุผลการเลือกกาแฟเป็นสินค้าเป้าหมาย

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

กาแฟเป็นสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูงของจังหวัดเลย และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มกาแฟคุณภาพ ได้แก่ Fine Robusta และ Specialty Arabica ซึ่งเริ่มได้รับการยอมรับมากขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

จากข้อมูลสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลย พบว่า ปัจจุบันตลาดมีความต้องการเมล็ดกาแฟจากจังหวัดเลยประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่เกษตรกรสามารถผลิตได้จริงประมาณ 400–550 ตันต่อปี ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี สะท้อนให้เห็นว่ากาแฟจังหวัดเลยยังมีโอกาสในการเพิ่มผลผลิต ยกระดับคุณภาพ และพัฒนาระบบตลาดอีกมาก จังหวัดเลยมีศักยภาพในการผลิตกาแฟทั้ง 2 สายพันธุ์หลัก ได้แก่ กาแฟอราบิก้าในพื้นที่สูง เช่น อำเภอภูเรือ ด่านซ้าย และนาแห้ว และกาแฟโรบัสต้าในพื้นที่ราบและพื้นที่สูงปานกลาง เช่น อำเภอปากชม นาด้วง และภูหลวง โดยหลายพื้นที่เริ่มมีชื่อเสียงด้าน Fine Robusta และมีแนวโน้มได้รับการยอมรับในตลาดกาแฟคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยจึงไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการเพิ่มผลผลิตในเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ควรพัฒนาอย่างครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ครอบคลุมการจัดการพื้นที่ปลูก การพัฒนาสายพันธุ์ การยกระดับมาตรฐานการผลิต การจัดการหลังเก็บเกี่ยว การแปรรูป การคั่ว การสร้างแบรนด์ การตลาด การท่องเที่ยวเชิงกาแฟ และระบบตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถยกระดับจากสินค้าเกษตรพื้นฐานไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงของจังหวัด

ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์กาแฟเลยสู่มาตรฐานสากล พ.ศ. 2575 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้จังหวัดเลยเป็น “ศูนย์กลางกาแฟอัตลักษณ์ดินภูเขาไฟและอารยธรรมลุ่มน้ำโขง ยกระดับสู่ Fine Robusta และ Specialty Arabica มาตรฐานสากล ควบคู่การเติบโตที่ยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย ระยะ 5 ปี ที่มุ่งยกระดับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เชื่อมโยงเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1.2 เหตุผลการเลือกกาแฟเป็นสินค้าเป้าหมาย

การคัดเลือกกาแฟเป็นหนึ่งในสินค้าเป้าหมายของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575 มีเหตุผลสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1.2.1 กาแฟเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงที่มีโอกาสทางการตลาด

กาแฟเป็นสินค้าที่มีความต้องการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดกาแฟคุณภาพ ตลาด Specialty Coffee ตลาดคาเฟ่ ตลาดของฝาก และตลาดผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับแหล่งผลิต เรื่องเล่า คุณภาพ และประสบการณ์การบริโภค ข้อมูลช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตของจังหวัดเลยสะท้อนว่า ผลผลิตกาแฟที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด จึงเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาระบบการผลิต คุณภาพ มาตรฐาน และตลาดอย่างเป็นระบบ

1.2.2 กาแฟมีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่และสามารถสร้างภาพจำจังหวัดได้

กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของพื้นที่สูง ภูเขา อากาศเย็น วิถีชุมชน คาเฟ่ และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ จึงสามารถพัฒนาเป็นสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัดได้ แม้พื้นที่ปลูกกาแฟยังไม่มากเมื่อเทียบกับพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด เช่น ยางพารา อ้อยโรงงาน หรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่กาแฟมีศักยภาพสูงในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างภาพจำ และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจบริการและการท่องเที่ยว

1.2.3 กาแฟเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าได้ครบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

กาแฟสามารถพัฒนาได้ครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ กลุ่มเกษตรกร การจัดการแปลง การเก็บเกี่ยว การจัดการผลเชอรี่ การหมัก การตาก การคัดเกรด การคั่ว การแปรรูป การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การจำหน่ายผ่านร้านกาแฟ ตลาดออนไลน์ ร้านของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ จึงเหมาะสมต่อการออกแบบโครงการในลักษณะโครงการเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงการผลิต การแปรรูป การตลาด และการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

1.2.4 กาแฟสอดคล้องกับทิศทางเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จังหวัดเลยมีทิศทางการพัฒนาที่เชื่อมโยงภาคเกษตรกับการท่องเที่ยว สุขภาพ อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กาแฟสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมและบริการหลากหลายรูปแบบ เช่น Coffee Route, Coffee Map, Coffee Festival, Coffee Camping, Café Linkage, Farm Experience, Coffee Tasting และของฝากเมืองเลย จึงเหมาะสมต่อการใช้เป็นสินค้านำร่องในการเชื่อมโยงภาคการเกษตรกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

1.2.5 กาแฟมีหน่วยงานและเครือข่ายพร้อมต่อการขับเคลื่อน

จังหวัดเลยมีหน่วยงานและภาคีที่สามารถสนับสนุนการพัฒนากาแฟได้หลายมิติ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย เกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย หน่วยงานด้านมาตรฐาน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย สถาบันการศึกษา กลุ่มเกษตรกร โรงคั่ว คาเฟ่ และผู้ประกอบการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถจัดระบบเป็นเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมตาม Roadmap ระยะ 5 ปีได้

1.3 สถานะเชิงยุทธศาสตร์ของกาแฟจังหวัดเลย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ ข้อมูลหน่วยงาน เอกสารยุทธศาสตร์ และแนวคิดการจัดลำดับความสำคัญของสินค้าเกษตรจังหวัดเลย สามารถกำหนดสถานะของกาแฟจังหวัดเลยเป็น

Tier 1: กลุ่มสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Flagship)

เนื่องจากกาแฟเป็นสินค้าที่มีความพร้อมในการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งด้านศักยภาพพื้นที่ ความต้องการตลาด การแปรรูป การสร้างแบรนด์ การท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงภาคีหลายหน่วยงาน โดยแนวทางการพัฒนาควรดำเนินการภายใต้ 3 แนวทางหลัก หรือ 3 Track ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตาม 3 Track

Track	แนวทางการพัฒนา	ความหมาย
Track 1	Specialty Coffee Bean	พัฒนาการผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ อัตลักษณ์พื้นที่สูง แปลงมาตรฐาน และระบบตรวจสอบย้อนกลับ
Track 2	Roasting & Processing Ecosystem	พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป มาตรฐาน และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง
Track 3	Coffee Experience & Tourism	พัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์ เชื่อมโยงคาเฟ่ ของฝาก ชุมชน เส้นทางท่องเที่ยว และภาพจำของจังหวัดเลย

กล่าวโดยสรุป กาแฟจังหวัดเลยมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด เนื่องจากมีความต้องการตลาดสูงกว่าปริมาณผลผลิตจริง มีศักยภาพด้านอัตลักษณ์พื้นที่ สามารถพัฒนาเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูง เชื่อมโยงการแปรรูป การตลาด คาเฟ่ ของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ได้ อีกทั้งมีหน่วยงานและเครือข่ายที่พร้อมขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ จึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยในรูปแบบ 3 Track ได้แก่ การผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การคั่วและแปรรูปมาตรฐาน และการพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575

2. สถานการณ์สินค้าและพื้นที่เป้าหมาย

2.1 ภาพรวมสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลย

กาแฟจังหวัดเลยเป็นสินค้าเกษตรที่อยู่ในระยะการเติบโต และมีศักยภาพในการยกระดับจากสินค้าเกษตรเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงของจังหวัด โดยเฉพาะในกลุ่มกาแฟคุณภาพ ได้แก่

Fine Robusta และ Specialty Arabica ซึ่งสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งตลาดเมล็ดกาแฟ ตลาดโรงคั่ว ตลาดคาเฟ่ ตลาดของฝาก ตลาดออนไลน์ และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

จากข้อมูลสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลย พบว่า ตลาดมีความต้องการเมล็ดกาแฟประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่ปริมาณผลผลิตของจังหวัดอยู่ที่ประมาณ 400–550 ตันต่อปี ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี สะท้อนให้เห็นว่ากาแฟจังหวัดเลยยังมีโอกาสในการพัฒนาระบบการผลิต คุณภาพ มาตรฐาน การแปรรูป และระบบตลาดอย่างเป็นรูปธรรม แม้กาแฟจะยังไม่ใช่พืชที่มีพื้นที่ปลูกขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด เช่น ยางพารา อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือมันสำปะหลัง แต่กาแฟมีศักยภาพสูงในฐานะสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง และสินค้าที่สามารถสร้างภาพจำของจังหวัด โดยเฉพาะเมื่อเชื่อมโยงกับภูมิประเทศพื้นที่สูง อากาศเย็น วิถีชุมชน คาเฟ่ ของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

ดังนั้น กาแฟจังหวัดเลยจึงควรได้รับการพัฒนาในฐานะสินค้า Tier 1: กลุ่มสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ มิใช่จากปริมาณพื้นที่ปลูกเพียงอย่างเดียว แต่จากศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างอัตลักษณ์จังหวัด และเชื่อมโยงห่วงโซ่เศรษฐกิจตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด และการท่องเที่ยวได้อย่างครบวงจร

2.2 พื้นที่เป้าหมายของกาแฟจังหวัดเลย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่และทิศทางการพัฒนา กาแฟจังหวัดเลยควรพัฒนาในลักษณะ “โซนพื้นที่ศักยภาพ” โดยไม่ใช้แนวคิดการขยายพื้นที่ปลูกแบบกระจายทั่วไป แต่ควรมุ่งพัฒนาในพื้นที่ที่มีศักยภาพจริง มีเกษตรกรหรือกลุ่มผู้ผลิตตั้งต้น มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม และสามารถเชื่อมโยงกับตลาด การแปรรูป หรือการท่องเที่ยวได้

พื้นที่เป้าหมายของกาแฟจังหวัดเลยสามารถจำแนกตามบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 พื้นที่เป้าหมายและบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ของกาแฟจังหวัดเลย

กลุ่มพื้นที่	อำเภอเป้าหมาย	บทบาทเชิงยุทธศาสตร์
พื้นที่สูงและอากาศเย็น	ภูเรือ ด่านซ้าย นาแห้ว ภูหลวง	พัฒนา Specialty Arabica กาแฟพื้นที่สูง และกาแฟเชื่อมโยงการท่องเที่ยว
พื้นที่ Robusta / Fine Robusta	ปากชม นาด้วง ภูหลวง ท่าลี่	พัฒนา Fine Robusta การจัดการหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป และผลิตภัณฑ์กาแฟ
พื้นที่เชื่อมตลาดและบริการ	เมืองเลย วังสะพุง และพื้นที่ที่มีคาเฟ่หรือร้านของฝาก	เชื่อมโยงโรงคั่ว คาเฟ่ ผู้บริโภค ตลาดออนไลน์ และของฝากเมืองเลย

พื้นที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยว	ภูเรือ เชียงคาน ด่านซ้าย นาแห้ว ภูหลวง	พัฒนา Coffee Route, Coffee Experience, Coffee Camping และ Café Linkage

2.3 ห่วงโซ่ผู้เกี่ยวข้องของกาแฟจังหวัดเลย

กาแฟเป็นสินค้าที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายกลุ่มตลอดห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ กลุ่มเกษตรกร ผู้รวบรวม โรงคั่ว ผู้แปรรูป ผู้ประกอบการคาเฟ่ ร้านของฝาก ตลาดออนไลน์ ผู้ซื้อ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ไปจนถึงผู้บริโภคปลายทาง การจัดทำแผนพัฒนากาแฟจังหวัดเลยจึงจำเป็นต้องระบุผู้เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เพื่อให้สามารถกำหนดบทบาทเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมได้อย่างชัดเจน

หากการพัฒนากาแฟดำเนินการเฉพาะด้านการผลิต โดยไม่เชื่อมโยงการจัดการหลังเก็บเกี่ยว การแปรรูป การคั่ว การสร้างแบรนด์ การตลาด และการท่องเที่ยว จะทำให้การพัฒนาเกิดผลเฉพาะต้นน้ำ และไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกลับสู่เกษตรกร กลุ่ม และผู้ประกอบการในจังหวัดได้อย่างเต็มศักยภาพ

ตารางที่ 3 ผู้เกี่ยวข้องตามห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย

ช่วงห่วงโซ่มูลค่า	ผู้เกี่ยวข้องหลัก	บทบาทสำคัญ
ต้นน้ำ: การผลิต	เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ กลุ่มเกษตรกร เกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย สำนักงานพัฒนาที่ดิน	พื้นที่ปลูก พันธุ์ ระบบน้ำ การจัดการแปลง มาตรฐาน GAP/Organic และคุณภาพผลเชอรี่
กลางน้ำ: หลังเก็บเกี่ยวและแปรรูป	กลุ่มรวบรวม โรงคั่ว ผู้แปรรูป วิสาหกิจชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สถาบันการศึกษา	การหมัก การตาก การคั่ว การคัดเกรด Cupping และการพัฒนาผลิตภัณฑ์
ปลายน้ำ: ตลาดและแบรนด์	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย คาเฟ่ ร้านกาแฟ ร้านของฝาก ตลาดออนไลน์ ผู้ซื้อ หอการค้า	แบรนด์ บรรจุภัณฑ์ ราคา ช่องทางตลาด B2B/B2C และการเชื่อมโยงผู้ซื้อ
การท่องเที่ยวและประสบการณ์	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย ททท. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว คาเฟ่ โฮมสเตย์ ชุมชน	Coffee Route, Farm Experience, Coffee Festival, Coffee Map และกิจกรรมเชิงประสบการณ์

ระบบสนับสนุน	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย หน่วยงานนโยบาย สถาบันการศึกษา ทีมข้อมูล	Roadmap, KPI, Project Idea, เจ้าภาพร่วม, ฐานข้อมูลกลาง และระบบติดตามผล

2.4 ศักยภาพเชิงเศรษฐกิจและตลาด

กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพเชิงเศรษฐกิจและตลาดในหลายมิติ ดังนี้

2.4.1 ตลาดมีความต้องการสูงกว่าปริมาณผลผลิตจริง

ข้อมูลช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี สะท้อนให้เห็นโอกาสในการเพิ่มผลผลิต ยกระดับคุณภาพ และพัฒนาระบบตลาดของกาแฟจังหวัดเลยให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2.4.2 ตลาดกาแฟคุณภาพมีแนวโน้มเติบโต

ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแหล่งผลิต รสชาติ กระบวนการผลิต เรื่องเล่า คุณภาพ และความยั่งยืนมากขึ้น ทำให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถวางตำแหน่งเป็นกาแฟอัตลักษณ์พื้นที่ และพัฒนาสู่ตลาดกาแฟคุณภาพได้

2.4.3 กาแฟสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้หลายระดับ

กาแฟสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ตั้งแต่ผลผลิตสด สารกาแฟ เมล็ดคั่ว กาแฟดริป กาแฟพร้อมดื่ม ชุดของฝาก ผลิตภัณฑ์กาแฟรูปแบบใหม่ ไปจนถึงบริการและกิจกรรม Coffee Experience ซึ่งช่วยให้มูลค่าเพิ่มไม่จำกัดอยู่เฉพาะการขายวัตถุดิบ

2.4.4 กาแฟเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจท่องเที่ยวได้โดยตรง

จังหวัดเลยมีจุดแข็งด้านภูเขา อากาศเย็น คาเฟ่ การท่องเที่ยวชุมชน และเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งสามารถใช้กาแฟเป็นตัวเชื่อมเรื่องเล่า ประสบการณ์ และกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะการพัฒนา Coffee Route, Coffee Map, Farm Experience และของฝากกาแฟเมืองเลย

2.4.5 กาแฟมีโอกาสพัฒนาเป็นแบรนด์จังหวัด

แผนยุทธศาสตร์กาแฟเลยได้วางทิศทางให้กาแฟเป็นสินค้าที่เชื่อมโยง Fine Robusta, Specialty Arabica, มาตรฐานสากล และความยั่งยืน จึงมีโอกาสพัฒนาเป็นแบรนด์สินค้าเกษตรอัตลักษณ์ของจังหวัด และใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.5 สถานการณ์เชิงระบบของกาแฟจังหวัดเลย

แม้กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพสูง แต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบที่ต้องได้รับการแก้ไขในการจัดทำแผนพัฒนาระยะ 5 ปี โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4 สถานการณ์เชิงระบบของกาแฟจังหวัดเลย

มิติ	สถานการณ์ปัจจุบัน	ประเด็นที่ควรนำไปกำหนดในแผน
การผลิต	ผลผลิตยังต่ำกว่าความต้องการตลาดอย่างมีนัยสำคัญ	เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิตในพื้นที่เหมาะสม ไม่มุ่งขยายพื้นที่เพียงอย่างเดียว
มาตรฐาน	จำเป็นต้องยกระดับ GAP, Organic, มาตรฐานกาแฟคุณภาพ และระบบตรวจสอบย้อนกลับ	จัดทำระบบมาตรฐานตั้งแต่แปลงปลูกถึงผลิตภัณฑ์
หลังเก็บเกี่ยว	คุณภาพเมล็ดขึ้นอยู่กับการเก็บเกี่ยว การหมัก การตาก การลดความชื้น และการคัดเกรด	พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยวและการประเมินคุณภาพกาแฟ
แปรรูป	โรงคั่วและผู้แปรรูปมีศักยภาพ แต่ยังต้องจัดระบบให้เชื่อมโยงกับแหล่งผลิต	พัฒนาระบบคั่ว แปรรูป ผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานเชิงพาณิชย์
ตลาด	มีความต้องการตลาดสูง แต่ยังต้องพัฒนาแบรนด์ ช่องทางจำหน่าย และความต่อเนื่องของสินค้า	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อ เชื่อมโยงตลาด และพัฒนาตลาดพรีเมียม
ท่องเที่ยว	กาแฟสามารถเชื่อมโยงกับคาเฟ่ แหล่งท่องเที่ยว และของฝากได้	พัฒนา Coffee Route, Coffee Map และ Coffee Experience
ข้อมูล	ข้อมูลพื้นที่ ผลผลิต กลุ่ม ผู้ประกอบการ ตลาด และจุดท่องเที่ยวยังต้องจัดระบบ	จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยและระบบติดตามผล

2.6 พื้นที่และบทบาทการพัฒนาเบื้องต้น

จากสถานการณ์และศักยภาพของพื้นที่ สามารถกำหนดบทบาทการพัฒนาเบื้องต้นของพื้นที่เป้าหมายแต่ละอำเภอ เพื่อใช้ประกอบการคัดเลือกพื้นที่นำร่องและการจัดทำ Roadmap ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 พื้นที่เป้าหมายและบทบาทการพัฒนาเบื้องต้น

พื้นที่/อำเภอ	บทบาทที่ควรพัฒนา	Track ที่เกี่ยวข้อง
ภูหลวง	พื้นที่ผลิตกาแฟคุณภาพ เชื่อมโยงพืชพื้นที่สูงและสินค้าเกษตรอัตลักษณ์	Track 1 / Track 2
ภูเรือ	กาแฟพื้นที่สูง คาเฟ่ การท่องเที่ยว และ Farm Experience	Track 1 / Track 3
ด่านซ้าย	กาแฟพื้นที่สูง เชื่อมโยงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว	Track 1 / Track 3
นาแห้ว	กาแฟพื้นที่สูง พื้นที่ธรรมชาติ และเส้นทางท่องเที่ยว	Track 1 / Track 3
ท่าลี่	กาแฟ การค้าชายแดน และการเชื่อมโยงตลาดไทย–ลาว	Track 2 / Track 3
ปากชม	Fine Robusta กาแฟริมโขง และการท่องเที่ยวสองฝั่งโขง	Track 1 / Track 2 / Track 3
เมืองเลย / วังสะพุง	โรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก ตลาด และบริการ	Track 2 / Track 3

2.7 สรุปสถานการณ์และความจำเป็นในการพัฒนา

จากข้อมูลสถานการณ์สินค้าและพื้นที่เป้าหมาย พบว่า กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัด โดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญ ได้แก่ ความต้องการตลาดที่สูงกว่าปริมาณผลผลิตจริง พื้นที่ปลูกที่มีอัตลักษณ์และความเหมาะสม กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เริ่มขับเคลื่อนอยู่แล้ว ตลอดจนความสามารถในการเชื่อมโยงกับคาเฟ่ของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยยังต้องแก้ไขข้อจำกัดด้านการผลิต คุณภาพ มาตรฐาน การจัดการหลังเก็บเกี่ยว การแปรรูป แบรนด์ ตลาด การท่องเที่ยว และระบบข้อมูล ดังนั้น แผนพัฒนากาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575 ควรกำหนดทิศทางการพัฒนาแบบครบห่วงโซ่มูลค่า ภายใต้ 3 Track ได้แก่ การผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การพัฒนาระบบคั่วและแปรรูป และการพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว

ตารางที่ 6 ฐานงานเดิมและบทเรียนการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยที่ผ่านมา

ลำดับ	ฐานงานเดิม / กิจกรรมที่ผ่านมา	หน่วยงาน/ภาคีที่เกี่ยวข้อง	ปี/ช่วงเวลา	พื้นที่ดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย/จำนวน	สิ่งที่ดำเนินการแล้ว	ผลผลิต/ความก้าวหน้าที่พบ	งบประมาณ	ช่องว่าง/บทเรียนที่ควรต่อยอด
1	รายงานสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลยและข้อมูลภาพรวมตลาด	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / กลุ่มกาแฟ / หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ข้อมูลปัจจุบันที่ใช้ประกอบแผน 2571–2575	จังหวัดเลย	เกษตรกรกลุ่มกาแฟโรงคั่ว ผู้ประกอบการ และผู้ซื้อ	รวบรวมข้อมูลสถานการณ์การผลิตและตลาดกาแฟจังหวัดเลย	พบว่าตลาดต้องการเมล็ดกาแฟประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่ผลผลิตจริงประมาณ 400–550 ตันต่อปี เกิดช่องว่างตลาดมากกว่า 1,200 ตันต่อปี	ไม่ใช่ข้อมูลงบประมาณ	ต้องแยกข้อมูลรายอำเภอ พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผลผลผลิตจริง คุณภาพ ราคา และผู้ซื้อ เพื่อใช้เป็นปีฐาน
2	แผนงานการขับเคลื่อนการพัฒนากาแฟจังหวัดเลย ปี 2570–2575	จังหวัดเลย / สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / กลุ่มกาแฟ / หน่วยงานภาคี	พ.ศ. 2570–2575	จังหวัดเลย	ระบบกาแฟจังหวัดเลยทั้งห่วงโซ่มูลค่า	กำหนดทิศทางจากการผลิตวัตถุดิบไปสู่ Specialty Coffee Hub	มีกรอบยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ Upstream, Midstream, Downstream และ Sustainability เชื่อมโยง Smart Agroforestry, IoT, GI, Traceability, Coffee Road และ Direct Trade	ต้องตรวจสอบจากเอกสารโครงการ/คำของบประมาณ	ควรเชื่อมแผน 2570–2575 เข้ากับ Project Idea, Roadmap 2571–2575, เจ้าภาพ และตัวชี้วัดรายปี
3	แผนยุทธศาสตร์กาแฟเลยสู่มาตรฐานสากล	คณะทำงานกาแฟจังหวัดเลย / สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / หน่วยงานภาคี	ใช้เป็นกรอบระยะยาวถึง พ.ศ. 2575	จังหวัดเลย โดยเน้นพื้นที่ผลิตกาแฟสำคัญ	เกษตรกรกลุ่มกาแฟ ผู้ประกอบการ โรงคั่ว คาเฟ และภาคีสนับสนุน	กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนากาแฟ Fine Robusta และ Specialty Arabica	มีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ เช่น การขยายพื้นที่เหมาะสม การพัฒนามาตรฐาน ระบบ Traceability, GI, Coffee Tourism และตลาดพรีเมียม	ต้องตรวจสอบจากเอกสารแผน/หน่วยงานเจ้าภาพ	ต้องยืนยันตัวเลขเป้าหมายพื้นที่เกษตรกรผลผลิต และ KPI ให้ตรงกับฐานข้อมูลจริงก่อนบรรจุในแผนปี 2571–2575
4	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย หรือ Loei Coffee Cluster	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / เกษตรกร / โรงคั่ว / ร้านกาแฟ / ผู้ประกอบการ	ต่อเนื่อง	ปากชม นาด้วง ภูเรือ ภูหลวง ด่านซ้าย และ	สมาชิกประมาณ 300 ครัวเรือน	รวมกลุ่มผู้ปลูก โรงคั่ว และร้านกาแฟ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และร่วมกำหนดยุทธศาสตร์	จังหวัดมีเครือข่ายกาแฟที่เป็นฐานสังคมและเศรษฐกิจ พร้อมต่อยอดสู่ Cluster, Market Linkage และ Coffee Experience	ไม่ใช่ข้อมูลงบประมาณ	ต้องจัดทำข้อมูลสมาชิก พื้นที่ผลผลิตมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ ช่องทางตลาด และบทบาทของ

				พื้นที่กาแฟสำคัญ		กาแฟจังหวัด			สมาชิกแต่ละกลุ่ม
5	ข้อเสนอความต้องการของกลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / หน่วยงานภาครัฐ / สถาบันการศึกษา	ใช้ประกอบการจัดทำแผนกาแฟ	จังหวัดเลย	กลุ่มกาแฟเกษตรกร โรงคั่ว ผู้ประกอบการ และหน่วยงานสนับสนุน	รวบรวมความต้องการพัฒนากาแฟแบบครบวงจร	พบความต้องการสำคัญ เช่น Q Process/Q Grader, Coffee Hub, โรงคั่วมาตรฐานกลาง, การประกวดคุณภาพ, วิชาลัยกาแฟ, งานวิจัย และการบูรณาการงบประมาณ	ไม่ใช่ข้อมูลงบประมาณ	ควรจัดลำดับความต้องการเป็นกิจกรรมภายใต้ Roadmap พร้อมกำหนดเจ้าภาพงบประมาณและตัวชี้วัด
6	การพัฒนาบุคลากรด้านกาแฟคุณภาพ Q Process / Q Grader	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / หน่วยงานด้านพัฒนาฝีมือแรงงาน / สถาบันการศึกษา / ผู้เชี่ยวชาญกาแฟ	ต่อเนื่อง/ข้อเสนอจากกลุ่ม	จังหวัดเลย	เกษตรกรแกนนำกาแฟ ผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านกาแฟ	มีข้อเสนอให้พัฒนาบุคลากรด้านการประเมินคุณภาพกาแฟ การแปรรูป และมาตรฐาน Specialty Coffee	พบว่าจังหวัดเลยมี Q Grader ที่ระบุในเอกสารเพียง 1 คน คือ คุณกิตติคมน์ กันยาตี จึงมีฐานความต้องการพัฒนาคนชัดเจน	ต้องตรวจสอบงบอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ต้องสร้างทีมแกนนำกาแฟจังหวัดเลย ไม่ให้ความรู้กระจุกอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
7	ข้อเสนอ Coffee Hub / โรงคั่วมาตรฐานกลาง / Quality Lab	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย / สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย / โรงคั่ว / สถาบันการศึกษา	ข้อเสนอจากกลุ่มและแผนพัฒนา	จังหวัดเลย	กลุ่มกาแฟโรงคั่ว ผู้แปรรูป และผู้ประกอบการ	เสนอพัฒนาศูนย์กลางด้านการคั่ว แปรรูป ทดสอบคุณภาพ และควบคุมมาตรฐาน	มีแนวคิดระบบกลางน้ำที่ชัดเจน เช่น Coffee Hub, Quality Lab, Fermentation Lab, Cupping Center และโรงคั่วมาตรฐาน	ต้องตรวจสอบงบประมาณจาก Project Idea/คำของบ	ต้องยืนยันสถานที่เจ้าภาพรูปแบบบริหารจัดการมาตรฐาน และความคุ้มค่าก่อนลงทุน
8	การจัดทำแปลงเรียนรู้และแปลงตัวอย่างกาแฟ	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / ศูนย์วิจัยพืช	ข้อเสนอจากกลุ่ม	พื้นที่กาแฟสำคัญของจังหวัด	เกษตรกรและกลุ่มกาแฟในพื้นที่	มีข้อเสนอให้จัดทำแปลงตัวอย่างกาแฟในแต่ละพื้นที่สำคัญ เพื่อเป็นแหล่ง	เป็นฐานสำหรับ Track 1 Specialty Coffee Bean และการถ่ายทอดเทคโนโลยีในพื้นที่จริง	ต้องตรวจสอบงบประมาณจากแผนหน่วยงาน	ต้องคัดเลือกพื้นที่นำร่องที่เหมาะสม และเชื่อมข้อมูลแปลงกับระบบ

		สวนเลย / เกษตรอำเภอ				ศึกษาดูงานและทดลองสายพันธุ์			Coffee Database
9	การพัฒนา “วิชาลัยกาแฟ” หรือศูนย์เรียนรู้กาแฟจังหวัดเลย	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / สถาบันการศึกษา / หน่วยงานรัฐ / ผู้ประกอบการ	ข้อเสนอจากกลุ่ม	จังหวัดเลย	เกษตรกรเยาวชนนักเรียนนักศึกษาผู้ประกอบการรุ่นใหม่	เสนอให้ผลักดันวิชาลัยกาแฟเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านกาแฟของจังหวัด	มีแนวทางสร้างทายาทเกษตรกรกาแฟ ลดการย้ายถิ่นและยกระดับทักษะอาชีพ	ต้องตรวจสอบงบประมาณจากแผนหน่วยงาน /โครงการที่เกี่ยวข้อง	ต้องกำหนดหลักสูตรเจ้าภาพสถานที่วิทยากรและการเชื่อมต่อกับตลาดแรงงาน / ผู้ประกอบการ
10	งานวิจัยกาแฟแบบครบวงจร Seed to Cup	กลุ่มคลัสเตอร์กาแฟจังหวัดเลย / มหาวิทยาลัย / ศูนย์วิจัย / หน่วยงานวิชาการ	ข้อเสนอจากกลุ่ม	พื้นที่ผลิตแปรรูปและตลาดกาแฟจังหวัดเลย	เกษตรกรกลุ่มกาแฟผู้ประกอบการและนักวิจัย	มีข้อเสนอให้สนับสนุนงานวิจัยตั้งแต่ต้นน้ำกลางน้ำและปลายน้ำ เช่น พันธุ์ การเพาะปลูก การหมัก การแปรรูป การตลาด บรรจุภัณฑ์และพฤติกรรมผู้บริโภค	มีโจทย์วิจัยที่สอดคล้องกับบริบทจังหวัดและสามารถต่อยอดสู่การใช้จริง	ต้องตรวจสอบงบวิจัยและแหล่งทุน	ต้องเชื่อมงานวิจัยกับแปลง กลุ่มโรงคั่ว ผลิตภัณฑ์และตลาดจริง ไม่ให้จบแค่รายงานวิจัย
11	การพัฒนามาตรฐาน GAP / Organic / Traceability	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย / กลุ่มกาแฟ / เกษตรอำเภอ	ต่อเนื่อง	พื้นที่กาแฟสำคัญ เช่น ปากชม นาด้วง ภูเรือ ภูหลวง ด่านซ้าย	เกษตรกรและกลุ่มกาแฟ	ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐาน GAP และแนวทางกาแฟคุณภาพ	เป็นฐานสำคัญในการยกระดับสู่ Fine Robusta, Specialty Arabica และตลาดพรีเมียม	ต้องตรวจสอบงบและจำนวนแปลงที่ได้รับมาตรฐานจริง	ต้องมีข้อมูลแปลงมาตรฐานรายชื่อกลุ่มพื้นที่ผลผลิต และระบบ Traceability ที่ตรวจสอบได้
12	การประกวดคุณภาพกาแฟและกิจกรรมส่งเสริม	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / กลุ่มกาแฟ / ผู้ประกอบการ	พ.ศ. 2569 และต่อเนื่อง	จังหวัดเลย	เกษตรกรกลุ่มกาแฟโรงคั่ว ผู้ประกอบการ	จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพและภาพลักษณ์	ช่วยกระตุ้นการพัฒนาคุณภาพ สร้างภาพจำ และเปิดพื้นที่สื่อสารกาแฟเมืองเลย	ต้องตรวจสอบงบประมาณกิจกรรม	ต้องเชื่อมผลการประกวดกับระบบมาตรฐาน

	ภาพลักษณ์กาแฟเมืองเลย	/ หน่วยงานภาคี				เช่น Loei Best Coffee หรือกิจกรรมประกวด/ประชาสัมพันธ์กาแฟ			ตลาด ผู้ซื้อ และแบรนด์จังหวัดไม่ให้จบเพียงกิจกรรมครั้งเดียว
13	การพัฒนาผลิตภัณฑ์โรงคั่ว คาเฟ่ และของฝากกาแฟเมืองเลย	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย / พัฒนาชุมชนจังหวัดเลย / พาณิชย์จังหวัดเลย / โรงคั่ว / คาเฟ่ / ผู้ประกอบการ	ต่อเนื่อง	เมืองเลย ภูเรือ เชียงคาน ปากชม ด่านซ้าย และพื้นที่ตลาด / ท่องเที่ยว	โรงคั่ว ผู้แปรรูป คาเฟ่ ร้านของฝาก และกลุ่มกาแฟ	มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟ เช่น กาแฟคั่ว กาแฟดริป ชุดของฝาก และสินค้าแปรรูป	มีฐานกลางน้ำและปลายน้ำที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมตลาดได้	ต้องตรวจสอบงบประมาณรายกิจกรรม	ต้องจัดทำข้อมูลผู้ประกอบการ กำลังการผลิต มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางจำหน่าย และยอดขาย
14	การเชื่อมโยงกาแฟกับการท่องเที่ยว Coffee Tourism	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย / ททท. / คาเฟ่ / โรงคั่ว / ชุมชน / อปท.	ต่อเนื่อง	พื้นที่ผลิตและท่องเที่ยว เช่น ภูเรือ เชียงคาน ด่านซ้าย นาแห้ว ปากชม	นักท่องเที่ยว คาเฟ่ ชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	มีแนวคิดและกิจกรรมเชื่อมโยง เช่น Coffee Route, Coffee Map, Coffee Festival, Coffee Camping และกิจกรรม “เก็บกาแฟแลภูดูหมอก”	กาแฟมีศักยภาพสูงในการสร้างประสบการณ์และภาพจำของจังหวัด	ต้องตรวจสอบงบประมาณกิจกรรมท่องเที่ยว	ต้องออกแบบเส้นทางเจ้าภาพ จุดบริการ กิจกรรม รายได้ และตัวชี้วัดนักท่องเที่ยวให้ชัด
15	การบูรณาการงบประมาณและกลไกเจ้าภาพร่วม	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย / สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / หน่วยงานภาคี	ต่อเนื่องและเชื่อม Roadmap 2571–2575	จังหวัดเลย	หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มกาแฟ และสถาบันการศึกษา	มีข้อเสนอให้บูรณาการงบประมาณและลดความซ้ำซ้อนของโครงการด้านกาแฟ	เห็นความจำเป็นของ Agency Role Matrix, Coffee Database และ Roadmap ร่วม	ต้องรวบรวมงบประมาณจากทุกหน่วยงาน	ต้องกำหนดเจ้าภาพหลัก–รอง–ร่วม กิจกรรม ตัวชี้วัด และระบบรายงานผลรายปีให้ชัดเจน

หมายเหตุ: ข้อมูลงบประมาณในบางกิจกรรมยังไม่พบจากแหล่งข้อมูลสาธารณะ จึงควรให้หน่วยงานเจ้าภาพ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย และหน่วยงานร่วมที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบและเพิ่มเติมจากเอกสารโครงการ รายงานผลการดำเนินงาน หรือคำของบประมาณ เพื่อให้ตารางฐานงานเดิมมีความสมบูรณ์และสามารถใช้ประกอบการจัดทำ Roadmap พ.ศ. 2571–2575 ได้อย่างแม่นยำ

3. การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า ประเด็นปัญหา และข้อมูลสำคัญเพื่อการวางแผน

3.1 การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย

กาแฟจังหวัดเลยเป็นสินค้าเกษตรที่สามารถพัฒนาได้ครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่การผลิตในแปลง การจัดการคุณภาพหลังเก็บเกี่ยว การคั่วและแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์ การตลาด และการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม การยกระดับกาแฟจังหวัดเลยให้เป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงจำเป็นต้องพัฒนาแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่าให้เชื่อมโยงกัน ไม่ควรดำเนินการเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งหรือดำเนินกิจกรรมแบบแยกส่วน

การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย

ช่วงห่วงโซ่มูลค่า	สถานการณ์และศักยภาพ	ประเด็นที่ควรพัฒนา
ต้นน้ำ: การผลิตกาแฟ	จังหวัดเลยมีพื้นที่ศักยภาพในเขตพื้นที่สูงและพื้นที่เหมาะสม เช่น ภูหลวง ภูเรือ ด่านซ้าย นาแห้ว ท่าลี่ และปากชม สามารถพัฒนา Fine Robusta และ Specialty Arabica ได้	จัดทำฐานข้อมูลแปลง เกษตรกร พันธุ์ พื้นที่เหมาะสม ระบบน้ำ การจัดการดิน และมาตรฐานการผลิต
มาตรฐานและคุณภาพ	กาแฟเป็นสินค้าที่คุณภาพขึ้นอยู่กับการจัดการตั้งแต่แปลงปลูก การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังเก็บเกี่ยว และการคัดเกรด	พัฒนา GAP, Organic, มาตรฐานกาแฟคุณภาพ ระบบบันทึกข้อมูลแปลง และระบบตรวจสอบย้อนกลับ
กลางน้ำ: หลังเก็บเกี่ยวและแปรรูป	มีโอกาสพัฒนาการหมัก การตาก การคัดเกรด การคั่ว โรงคั่ว และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง	พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป Cupping ผลิตภัณฑ์กาแฟ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานเชิงพาณิชย์
ปลายน้ำ: ตลาดและแบรนด์	ความต้องการตลาดสูงกว่าปริมาณผลผลิตจริง โดยมีช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อ ช่องทางตลาด การเชื่อมโยงตลาด แบรนด์กลาง เรื่อง

ช่วงห่วงโซ่มูลค่า	สถานการณ์และศักยภาพ	ประเด็นที่ควรพัฒนา
		เล่า ตลาดออนไลน์ และตลาดพรีเมียม
การท่องเที่ยวเชิงกาแฟ	กาแฟสามารถเชื่อมโยงกับคาเฟ่ ของฝาก เส้นทางท่องเที่ยว พื้นที่สูง และเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้	พัฒนา Coffee Route, Coffee Map, Coffee Festival, Farm Experience, Café Linkage และกิจกรรมเชิงประสบการณ์
ระบบข้อมูลและการบริหารจัดการ	มีหน่วยงานเกี่ยวข้องหลายฝ่าย แต่ข้อมูลยังต้องจัดระบบเพื่อใช้วางแผน กำหนดตัวชี้วัด และติดตามผล	จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย ข้อมูลปีฐาน ตัวชี้วัด เจ้าภาพหลัก–รอง–ร่วม และ Roadmap พ.ศ. 2571–2575

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพตลอดห่วงโซ่มูลค่า แต่การพัฒนาให้เกิดผลในระดับจังหวัดจำเป็นต้องแก้ไขข้อจำกัดเชิงระบบควบคู่กัน ทั้งด้านการผลิต คุณภาพ มาตรฐาน หลังเก็บเกี่ยว การแปรรูป ตลาด การท่องเที่ยว และข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการ

3.2 ประเด็นปัญหา ช่องว่างการพัฒนา และแนวทางแก้ไขเชิงระบบ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์กาแฟจังหวัดเลยตามห่วงโซ่มูลค่า พบว่า กาแฟเป็นสินค้าเกษตรที่มีโอกาสเติบโตสูง แต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบหลายด้าน หากไม่แก้ไขอย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และระบบข้อมูล การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยอาจยังคงเป็นการดำเนินงานรายกิจกรรม และไม่สามารถยกระดับเป็นสินค้าเกษตรเรือธงของจังหวัดได้อย่างเต็มศักยภาพ

ประเด็นปัญหาและช่องว่างการพัฒนาสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 8 ประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข และการเชื่อมโยงสู่โครงการเรือธงกาแฟจังหวัดเลย

ประเด็นปัญหา / ช่องว่างการพัฒนา	สาระสำคัญของปัญหา	ประเด็นที่ควรนำไปกำหนดในแผน	แนวทางแก้ไขเชิงระบบ	การเชื่อมโยงสู่ Flagship
1. ปริมาณผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด	ตลาดต้องการเมล็ดกาแฟประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่จังหวัดผลิตได้ประมาณ 400–550 ตันต่อปี ทำให้เกิด	ไม่ควรกำหนดเพียงการเพิ่มพื้นที่ปลูก แต่ควรมุ่งเพิ่มผลผลิตคุณภาพในพื้นที่ที่เหมาะสม	จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูก พื้นที่เหมาะสม เกษตรกร พันธุ์ ผลผลิต และตลาดรองรับ พร้อมคัดเลือกพื้นที่นำร่อง	Track 1: Specialty Coffee Bean

ประเด็นปัญหา / ช่องว่างการพัฒนา	สาระสำคัญของปัญหา	ประเด็นที่ควรนำไปกำหนดในแผน	แนวทางแก้ไขเชิงระบบ	การเชื่อมโยงสู่ Flagship
	ช่องว่างมากกว่า 1,200 ตันต่อปี			
2. คุณภาพเมล็ดกาแฟยังไม่สม่ำเสมอ	คุณภาพขึ้นอยู่กับความสุกของผลเชอรี่ การเก็บเกี่ยว การหมัก การตาก การลดความชื้น การเก็บรักษา และการคัดเกรด หากไม่มีมาตรฐานร่วมจะเข้าสู่ตลาดพรีเมียมได้ยาก	ต้องกำหนดระบบควบคุมคุณภาพตั้งแต่แปลงปลูกจนถึงเมล็ดกาแฟ	จัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านการผลิตและหลังเก็บเกี่ยว เช่น ความสุกของผลเชอรี่ การหมัก การตาก ความชื้น และการคัดเกรด	Track 1 + Track 2
3. ระบบหลังเก็บเกี่ยวและการแปรรูปยังไม่เชื่อมโยงเป็นระบบ	มูลค่าเพิ่มของกาแฟเกิดขึ้นมากในช่วงหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การทดสอบคุณภาพ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หากระบบกลางน้ำไม่เข้มแข็ง เกษตรกรยังขายได้เพียงวัตถุดิบ	ต้องกำหนดให้การคั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์เป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มมูลค่า	พัฒนาระบบรวบรวม คัดเกรด หมัก ตาก โรงคั่ว Cupping ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง	Track 2: Roasting & Processing Ecosystem
4. แบรนด์กลางและอัตลักษณ์กาแฟเมืองเลยยังไม่ชัดเจน	แม้กาแฟมีจุดแข็งด้านพื้นที่สูง ภูมิอากาศ และเรื่องเล่าชุมชน แต่ยังขาดกรอบอัตลักษณ์ร่วมระดับจังหวัด	ต้องกำหนดอัตลักษณ์กาแฟเมืองเลยเพื่อใช้ร่วมกันในการสื่อสารผลิตภัณฑ์ ตลาด และการท่องเที่ยว	พัฒนา Loei Coffee Identity, Brand Positioning, Storytelling, Brand Guideline, Coffee Map และระบบสื่อสารกลาง	Track 2 + Track 3
5. ระบบตลาดพรีเมียมและข้อมูลผู้ซื้อยังไม่ชัดเจน	แม้ตลาดมีความต้องการสูง แต่ยังต้องทราบว่าผู้ซื้อต้องการคุณภาพ ปริมาณ ราคา และรูปแบบสินค้าอย่างไร	ต้องใช้หลักตลาดนำการผลิต โดยมีข้อมูลผู้ซื้อและช่องทางตลาดรองรับ	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อ ช่องทางจำหน่าย ราคา ความต้องการตลาด และกิจกรรมเชื่อมโยงตลาด B2B/B2C	Track 2 + Track 3

ประเด็นปัญหา / ช่องว่างการพัฒนา	สาระสำคัญของปัญหา	ประเด็นที่ควรนำไปกำหนดในแผน	แนวทางแก้ไขเชิงระบบ	การเชื่อมโยงสู่ Flagship
6. กาแฟมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว แต่ยังต้องออกแบบเป็นประสบการณ์	การมีแหล่งปลูกหรือคาเฟ่ยังไม่เพียงพอ ต้องพัฒนาเป็นกิจกรรมและเส้นทางที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้	ต้องเชื่อมกาแฟกับเป้าหมายเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์	ออกแบบ Coffee Route, Coffee Map, Coffee Experience, Coffee Festival, Farm Experience และกิจกรรมเชิงประสบการณ์	Track 3: Coffee Experience & Tourism
7. ข้อมูลฐานงานเดิมและผลลัพธ์โครงการที่ผ่านมายังต้องจัดระบบ	จังหวัดเลยมีการดำเนินงานด้านกาแฟมาแล้วหลายส่วน ทั้งแผนยุทธศาสตร์ คลัสเตอร์กาแฟ การพัฒนาคุณภาพ การแปรรูป ตลาด และการท่องเที่ยว แต่ข้อมูลผลลัพธ์ยังควรถูกรวบรวมเป็นระบบ	ต้องรวบรวมว่าใครทำอะไร พื้นที่ใด เกษตรกรกี่ราย ใช้งบประมาณเท่าใด ได้ผลผลิต/ผลลัพธ์อย่างไร และควรต่อยอดเรื่องใด	จัดทำฐานงานเดิมและบทเรียนการพัฒนากาแฟจังหวัดเลย เพื่อเชื่อมงานเดิมกับ Roadmap พ.ศ. 2571–2575	ระบบสนับสนุนกลาง / Coffee Database / Agri Data Dashboard

จากประเด็นปัญหาทั้ง 7 ด้าน จะเห็นได้ว่า กาแฟจังหวัดเลยไม่ได้ต้องการเพียงโครงการอบรมหรือกิจกรรมส่งเสริมรายครั้ง แต่ต้องการระบบพัฒนากาแฟที่เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยมีฐานข้อมูล พื้นที่นำร่อง เจ้าภาพร่วม และ Roadmap เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนสำคัญ

3.3 ข้อมูลสำคัญที่ควรจัดเก็บและยืนยันเพิ่มเติมเพื่อประกอบการวางแผน

จากการทบทวนข้อมูลสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลย แผนยุทธศาสตร์กาแฟ และข้อเสนอ Flagship Project พบว่า จังหวัดเลยมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์และการออกแบบโครงการเรือธงในภาพรวมแล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดทำ Project Idea, Roadmap, ตัวชี้วัด และการเสนอของบประมาณในช่วง พ.ศ. 2571–2575 มีความแม่นยำและสามารถติดตามผลได้จริง ควรจัดระบบข้อมูลเพิ่มเติมให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่มูลค่า

ข้อมูลดังกล่าวไม่ควรถูกมองว่าเป็น “ข้อมูลที่ไม่มี” แต่ควรมองว่าเป็น “ข้อมูลสำคัญที่ต้องจัดเก็บและยืนยันเพิ่มเติม” เพื่อใช้กำหนดปีฐาน พื้นที่นำร่อง ค่าเป้าหมาย และระบบติดตามผลของแผนกาแฟจังหวัดเลย

ตารางที่ 9 ข้อมูลสำคัญที่ควรใช้ประกอบการวางแผนกาแฟจังหวัดเลยตลอดห่วงโซ่มูลค่า

ช่วงห่วงโซ่มูลค่า	ข้อมูลที่ควรจัดเก็บ/ยืนยัน	ใช้ประกอบการวางแผนเรื่องใด	หน่วยงาน/แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
ต้นน้ำ: พื้นที่และเกษตรกร	จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟรายอำเภอ	กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ปีฐาน และตัวชี้วัดการพัฒนาเกษตรกร	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / เกษตรอำเภอ / กลุ่มกาแฟ
ต้นน้ำ: พื้นที่และเกษตรกร	พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล และพื้นที่เหมาะสมรายอำเภอ	กำหนดพื้นที่นำร่อง พื้นที่ขยายผล และ Roadmap รายปี	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย / พัฒนาที่ดิน
ต้นน้ำ: พื้นที่และเกษตรกร	พันธุ์กาแฟ อายุแปลง และสภาพการจัดการแปลง	วางแผนพัฒนาคุณภาพเมล็ดและกำหนดพื้นที่ Specialty/Fine Robusta	ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย / เกษตรอำเภอ / กลุ่มเกษตรกร
ผลผลิตและผลิตภาพ	ผลผลิตรวมรายอำเภอ และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	ประเมินช่องว่างระหว่างผลผลิตกับความต้องการตลาด และกำหนดเป้าหมายเพิ่มผลิตภาพ	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / กลุ่มกาแฟ / สศก.
ผลผลิตและผลิตภาพ	ปริมาณผลผลิตตามฤดูกาลหรือช่วงเก็บเกี่ยว	วางแผนรวบรวม คัดเกรด แปรรูป และเชื่อมตลาดล่วงหน้า	เกษตรอำเภอ / กลุ่มกาแฟ / ผู้ประกอบการ
มาตรฐานและคุณภาพ	จำนวนแปลงหรือกลุ่มที่ได้รับ GAP, Organic หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง	กำหนดเป้าหมายการยกระดับมาตรฐานและระบบตรวจสอบย้อนกลับ	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย
มาตรฐานและคุณภาพ	เกณฑ์คุณภาพเมล็ดกาแฟ เช่น ความชื้น การคัดเกรด และคะแนน Cupping	วางระบบควบคุมคุณภาพเมล็ดกาแฟจังหวัดเลย	ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย / สถาบันการศึกษา / ผู้เชี่ยวชาญกาแฟ
กลางน้ำ: หลังเก็บเกี่ยว คั่ว และแปรรูป	จำนวนจุดรวบรวม จุดตาก จุดหมัก โรงคั่ว และผู้แปรรูป	วางแผนพัฒนาระบบคั่วและแปรรูปกาแฟ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย / สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / ผู้ประกอบการ

ช่วงห่วงโซ่มูลค่า	ข้อมูลที่ควรจัดเก็บ/ยืนยัน	ใช้ประกอบการวางแผนเรื่องใด	หน่วยงาน/แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
กลางน้ำ: หลังเก็บเกี่ยว คั่ว และแปรรูป	กำลังการผลิตของโรงคั่วหรือผู้แปรรูป และมาตรฐานที่มีอยู่	ประเมินความพร้อมในการแปรรูปเชิงพาณิชย์และการขยายตลาด	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย / สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย / โรงคั่ว / วิสาหกิจชุมชน
กลางน้ำ: หลังเก็บเกี่ยว คั่ว และแปรรูป	รายการผลิตภัณฑ์กาแฟที่มีอยู่ เช่น เมล็ดคั่ว กาแฟดริป กาแฟพร้อมดื่ม และชุดของฝาก	วางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และมูลค่าเพิ่ม	พัฒนาชุมชน / พาณิชย์ / อุตสาหกรรม / ผู้ประกอบการ
ปลายน้ำ: ราคาตลาด และผู้ซื้อ	ราคาเมล็ดกาแฟแต่ละเกรดหรือรูปแบบสินค้า	ใช้กำหนดเป้าหมายมูลค่าเพิ่ม และวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / กลุ่มกาแฟ / ผู้ประกอบการ
ปลายน้ำ: ราคาตลาด และผู้ซื้อ	ผู้ซื้อ โรงคั่ว คาเฟ่ ช่องทางจำหน่าย และตลาดเป้าหมาย	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อและสนับสนุนแนวทางตลาดนำการผลิต	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / หอการค้า / ผู้ประกอบการ / คาเฟ่
ปลายน้ำ: ราคาตลาด และผู้ซื้อ	ความต้องการของตลาดรายปี ทั้งปริมาณ คุณภาพ และรูปแบบสินค้า	เชื่อมการผลิตกับตลาด และลดความเสี่ยงจากการผลิตไม่ตรงความต้องการ	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / ผู้ประกอบการ / กลุ่มกาแฟ
แบรนด์และการท่องเที่ยว	คาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก และจุดท่องเที่ยวที่พร้อมเข้าร่วม	วางแผน Coffee Route, Coffee Map และ Coffee Experience	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย / ททท. / อปท. / ผู้ประกอบการ
แบรนด์และการท่องเที่ยว	เรื่องเล่า จุดเด่นพื้นที่ แหล่งผลิต และอัตลักษณ์กาแฟแต่ละพื้นที่	พัฒนา Loei Coffee Identity, Storytelling และ Brand Guideline	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย / สถาบันการศึกษา / กลุ่มกาแฟ
แบรนด์และการท่องเที่ยว	กิจกรรมหรือเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับกาแฟ	วางแผน Coffee Festival, Coffee Camping และกิจกรรมส่งเสริมตลาด	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย / สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / ททท. / อปท.
ระบบบริหารจัดการและโครงการเดิม	โครงการเดิมด้านกาแฟ ปี 2566–2570 งบประมาณ ผลผลิต และผลลัพธ์	คัดเลือกกิจกรรมเร่งด่วนและต่อยอดเป็น Flagship พ.ศ. 2571–2575	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย / หน่วยงานเจ้าภาพ
ระบบบริหารจัดการและโครงการเดิม	เจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมในแต่ละกิจกรรม	จัดทำ Agency Role Matrix และระบบติดตามผล	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย / สำนักงานเกษตร

ช่วงห่วงโซ่มูลค่า	ข้อมูลที่ควรจัดเก็บ/ยืนยัน	ใช้ประกอบการวางแผนเรื่องใด	หน่วยงาน/แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
			จังหวัดเลย / หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ระบบบริหารจัดการและโครงการเดิม	ตัวชี้วัดที่มีผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลจริง	กำหนดตัวชี้วัดที่สามารถติดตามผลได้จริง	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย / หน่วยงานเจ้าภาพ / ทีมข้อมูล

3.4 สรุปข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย

จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย พบว่า กาแฟเป็นสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูงในการยกระดับเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงของจังหวัด เนื่องจากมีความต้องการตลาดมากกว่าปริมาณผลผลิตจริง มีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่ชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งการผลิต การแปรรูป การตลาด และการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ศักยภาพดังกล่าวจะเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อมีการจัดระบบพัฒนาให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่มูลค่า

ข้อค้นพบสำคัญคือ ปัญหาของกาแฟจังหวัดเลยไม่ได้อยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นช่องว่างที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ กล่าวคือ ต้นน้ำยังต้องเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ที่เหมาะสมและยกระดับคุณภาพเมล็ดให้สม่ำเสมอ กลางน้ำยังต้องพัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป การทดสอบคุณภาพและมาตรฐานเชิงพาณิชย์ ขณะที่ปลายน้ำยังต้องจัดระบบแบรนด์ ตลาด ผู้ซื้อ ช่องทางจำหน่าย และการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวให้ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีข้อมูลปีฐานที่ครบถ้วน เพื่อใช้กำหนดตัวชี้วัด พื้นที่นำร่อง Roadmap และระบบติดตามผลรายปี

ดังนั้น การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยในช่วง พ.ศ. 2571–2575 ควรยกระดับเป็นการพัฒนาเชิงระบบในรูปแบบโครงการเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ฐานการผลิต คุณภาพเมล็ด การจัดการหลังเก็บเกี่ยว การคั่วและแปรรูป มาตรฐาน แบรนด์ ตลาด และการท่องเที่ยวเข้าด้วยกันภายใต้แนวคิด Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism

การจัดทำ Roadmap พ.ศ. 2571–2575 จึงควรเริ่มจากการจัดระบบข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่นำร่องในปีแรก จากนั้นจึงพัฒนาแปลงคุณภาพ ระบบมาตรฐาน ระบบคั่วและแปรรูป ผลิตภัณฑ์กาแฟ แบรนด์กลาง ตลาดพรีเมียม และเส้นทาง Coffee Experience ในระยะต่อไป เพื่อให้การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยมีทิศทางชัดเจน มีเจ้าภาพร่วมครบห่วงโซ่มูลค่า และสามารถสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจให้กับเกษตรกร ผู้ประกอบการ และจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ทิศทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track

จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า ประเด็นปัญหา และข้อมูลสำคัญเพื่อการวางแผนในหัวข้อที่ 3 พบว่า การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยไม่ควรดำเนินการเป็นกิจกรรมแยกส่วน แต่ควรกำหนดทิศทางการพัฒนาให้เชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การท่องเที่ยว และระบบข้อมูล เพื่อให้สามารถยกระดับกาแฟจังหวัดเลยจากสินค้าเกษตรเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยในช่วง พ.ศ. 2571–2575 จึงควรกำหนดเป็น 3 แนวทางหลัก หรือ 3 Track ได้แก่

1. Track 1: Specialty Coffee Bean
   การพัฒนาเมล็ดกาแฟคุณภาพและอัตลักษณ์พื้นที่สูง
2. Track 2: Roasting & Processing Ecosystem
   การพัฒนาระบบคั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง
3. Track 3: Coffee Experience & Tourism
   การพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอ Flagship F1 Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism ซึ่งกำหนดให้กาแฟเป็นหนึ่งในสินค้าเรือธงของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย โดยมีสำนักงานเกษตรจังหวัดเลยเป็นเจ้าภาพหลัก และมุ่งพัฒนากาแฟตั้งแต่การผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การคั่วและแปรรูป ไปจนถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ

4.1 หลักคิดในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบ 3 Track

การกำหนดแนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยแบบ 3 Track ใช้หลักคิดสำคัญ 3 ประการดังนี้

4.1.1 เริ่มจากปัญหาและช่องว่างของระบบ ไม่ใช่เริ่มจากกิจกรรม

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยควรเริ่มจากการวิเคราะห์ว่าห่วงโซ่มูลค่ากาแฟติดขัดในช่วงใด และต้องแก้ไขอย่างไรให้ครบระบบ ไม่ควรเริ่มจากการกำหนดกิจกรรมรายครั้ง เช่น การอบรม การประชาสัมพันธ์ หรือการจัดงานตลาด โดยไม่มีการเชื่อมโยงกับปัญหาเชิงระบบ

หากแก้ไขเฉพาะต้นน้ำด้วยการเพิ่มพื้นที่ปลูก แต่ไม่แก้ปัญหาคุณภาพเมล็ด ระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป และตลาด กาแฟจังหวัดเลยจะยังไม่สามารถยกระดับเป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงได้อย่างเต็มศักยภาพ ในทางกลับกัน หากพัฒนาแบรนด์หรือจัดกิจกรรมตลาดโดยไม่มีวัตถุดิบคุณภาพรองรับ ก็อาจไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับตลาดได้อย่างต่อเนื่อง

4.1.2 เชื่อมโยงต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และการท่องเที่ยว

กาแฟเป็นสินค้าที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้หลายช่วง ตั้งแต่แปลงกาแฟ ผลเชอรี่ สารกาแฟ เมล็ดคั่ว ผลิตภัณฑ์กาแฟ คาเฟ่ ของฝาก และประสบการณ์ท่องเที่ยว หากแต่ละช่วงของห่วงโซ่มูลค่าไม่เชื่อมโยงกัน การพัฒนาจะเกิดขึ้นเพียงบางจุดและไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ในระดับจังหวัดได้

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาแบบ Track จึงต้องครอบคลุมทั้งการผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การจัดการหลังเก็บเกี่ยว การคั่วและแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์ การเชื่อมโยงตลาด และการพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์

4.1.3 กำหนดบทบาทหน่วยงานให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละช่วงห่วงโซ่มูลค่า

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยไม่ใช่ภารกิจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา กลุ่มเกษตรกร โรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก โรงแรม และผู้ประกอบการท่องเที่ยว

การจัดแนวทางการพัฒนาเป็น 3 Track จะช่วยให้แต่ละหน่วยงานเห็นบทบาทของตนเองชัดเจนว่าควรสนับสนุนช่วงใดของห่วงโซ่มูลค่า และสามารถนำไปจัดทำเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมใน Roadmap ระยะ 5 ปีได้

4.2 Track 1: Specialty Coffee Bean การพัฒนาเมล็ดกาแฟคุณภาพและอัตลักษณ์พื้นที่สูง

เป้าหมายของ Track 1

พัฒนาเมล็ดกาแฟจังหวัดเลยให้มีคุณภาพ สม่ำเสมอ มีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ และสามารถเข้าสู่ตลาดกาแฟคุณภาพ เช่น Fine Robusta และ Specialty Arabica ได้ โดยมุ่งเน้นพื้นที่ที่มีศักยภาพจริง มีความพร้อมของเกษตรกรและกลุ่มผู้ผลิต และสามารถเชื่อมโยงกับระบบมาตรฐานและตลาดได้

เหตุผลที่ต้องดำเนินการ Track 1

ข้อมูลสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลยสะท้อนว่า ตลาดมีความต้องการเมล็ดกาแฟประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่จังหวัดเลยผลิตได้ประมาณ 400–550 ตันต่อปี ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี ตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กาแฟจังหวัดเลยมีโอกาสทางตลาด แต่การตอบสนองตลาดไม่ควรดำเนินการโดยการเพิ่มพื้นที่ปลูกเพียงอย่างเดียว หากต้องมุ่งเพิ่มผลผลิตคุณภาพในพื้นที่เหมาะสม ควบคู่กับการจัดการแปลง มาตรฐานการผลิต และระบบตรวจสอบย้อนกลับ

Track 1 จึงเป็นฐานสำคัญของการพัฒนากาแฟจังหวัดเลย เพราะหากไม่มีวัตถุดิบคุณภาพที่สม่ำเสมอ การพัฒนาการคั่ว การแปรรูป การสร้างแบรนด์ และการเชื่อมโยงตลาดในระยะต่อไปจะขาดฐานรองรับ

ตารางที่ 10 แนวทางดำเนินงานสำคัญของ Track 1: Specialty Coffee Bean

แนวทางดำเนินงาน	**รายละเอียด**
จัดทำฐานข้อมูลกาแฟรายพื้นที่	สำรวจข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล พันธุ์กาแฟ อายุแปลง ผลผลิต และพื้นที่เหมาะสม
คัดเลือกพื้นที่นำร่อง	เลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านกาแฟและมีความพร้อมของเกษตรกร กลุ่ม หรือวิสาหกิจชุมชน
พัฒนาแปลงกาแฟคุณภาพ	ส่งเสริมการจัดการดิน น้ำ ร่มเงา ปุ๋ย โรค แมลง และการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม
ส่งเสริมมาตรฐานการผลิต	ยกระดับ GAP, Organic, Traceability หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกาแฟคุณภาพ
พัฒนาระบบคัดเกรดผลผลิต	กำหนดเกณฑ์คุณภาพผลเชอรี่ ความสุก ความชื้น คุณภาพเมล็ด และการเก็บรักษา
เชื่อมข้อมูลกับระบบติดตามผล	ใช้ข้อมูลเป็นฐานกำหนดตัวชี้วัด พื้นที่นำร่อง Roadmap รายปี และการติดตามผลในระดับจังหวัด

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

เมื่อดำเนินการ Track 1 จังหวัดเลยควรมีฐานข้อมูลกาแฟที่ชัดเจน มีพื้นที่นำร่องที่เหมาะสม มีเกษตรกรและกลุ่มกาแฟที่เข้าสู่ระบบการผลิตคุณภาพ และมีเมล็ดกาแฟที่สามารถส่งต่อเข้าสู่ระบบคั่ว แปรรูป และตลาดพรีเมียมได้อย่างต่อเนื่อง

4.3 Track 2: Roasting & Processing Ecosystem การพัฒนาระบบคั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง

เป้าหมายของ Track 2

ยกระดับกาแฟจังหวัดเลยจากการจำหน่ายวัตถุดิบหรือผลผลิตขั้นต้น ไปสู่ผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูงที่มีมาตรฐาน มีแบรนด์ มีบรรจุภัณฑ์ และสามารถแข่งขันในตลาดกาแฟคุณภาพ ตลาดของฝาก และตลาดเชิงพาณิชย์ได้

เหตุผลที่ต้องดำเนินการ Track 2

กาแฟเป็นสินค้าที่มูลค่าเพิ่มจำนวนมากเกิดขึ้นหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การหมัก การตาก การคัดเกรด การคั่ว การทดสอบคุณภาพ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการสร้างแบรนด์ หากจังหวัดเลยยังไม่มีระบบกลางน้ำที่เข้มแข็ง เกษตรกรและกลุ่มกาแฟอาจยังจำหน่ายได้เพียงวัตถุดิบ และมูลค่าเพิ่มส่วนใหญ่จะไม่กลับมาสู่พื้นที่อย่างเต็มที่

ดังนั้น การพัฒนาระบบคั่วและแปรรูปจึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มมูลค่ากาแฟจังหวัดเลย โดยมุ่งพัฒนาการจัดการหลังเก็บเกี่ยว โรงคั่วหรือจุดคั่วต้นแบบ ระบบ Cupping การควบคุมคุณภาพ ผลิตภัณฑ์กาแฟ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานเชิงพาณิชย์

ตารางที่ 11 แนวทางดำเนินงานสำคัญของ Track 2: Roasting & Processing Ecosystem

แนวทางดำเนินงาน	รายละเอียด
พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว	ยกระดับการหมัก การตาก การลดความชื้น การคัดเกรด และการเก็บรักษา
พัฒนาโรงคั่วหรือจุดคั่วต้นแบบ	สนับสนุนโรงคั่วหรือจุดคั่วที่ได้มาตรฐานและเชื่อมโยงกับแหล่งผลิต
จัดระบบ Cupping และการควบคุมคุณภาพ	ทดสอบคุณภาพ รสชาติ กลิ่น และการจัดระดับกาแฟ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับตลาด
พัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟ	พัฒนากาแฟคั่ว กาแฟดริป กาแฟพร้อมดื่ม ชุดของฝาก และผลิตภัณฑ์กาแฟรูปแบบใหม่
พัฒนาบรรจุภัณฑ์และแบรนด์	ออกแบบบรรจุภัณฑ์ เรื่องเล่า และภาพลักษณ์ของกาแฟเมืองเลย
ยกระดับมาตรฐานเชิงพาณิชย์	ส่งเสริม อย., GMP/GHPs หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและจำหน่าย
เชื่อมโยงผู้ประกอบการ	เชื่อมโยงกลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก ตลาดออนไลน์ และผู้ซื้อ

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

เมื่อดำเนินการ Track 2 จังหวัดเลยควรมีระบบกลางน้ำที่เชื่อมโยงกับแหล่งผลิต มีโรงคั่วหรือผู้แปรรูปที่ได้รับการยกระดับ มีผลิตภัณฑ์กาแฟที่พร้อมจำหน่ายในตลาดพรีเมียม และมีมูลค่าเพิ่มที่กระจายกลับสู่เกษตรกร กลุ่มกาแฟ และผู้ประกอบการในจังหวัด

4.4 Track 3: Coffee Experience & Tourism การพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว

เป้าหมายของ Track 3

พัฒนากาแฟจังหวัดเลยให้เป็นสินค้าเชิงประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับคาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว และภาพลักษณ์เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเลย

เหตุผลที่ต้องดำเนินการ Track 3

กาแฟจังหวัดเลยมีจุดแข็งที่มากกว่าตัวเมล็ดกาแฟ เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงกับภูเขา อากาศเย็น วิถีชุมชน คาเฟ่ ของฝาก และเส้นทางท่องเที่ยวได้ หากมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ กาแฟจะไม่เป็นเพียงสินค้าเกษตร แต่สามารถพัฒนาเป็นประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวรับรู้ จดจำ ซื้อซ้ำ และนำไปบอกต่อได้

การเชื่อมโยงกาแฟกับการท่องเที่ยวจึงไม่ควรหยุดอยู่เพียงการมีคาเฟ่หรือร้านกาแฟ แต่ควรออกแบบเป็นกิจกรรมและเส้นทางที่จับต้องได้ เช่น Coffee Route, Coffee Map, Coffee Tasting, Farm Experience, Coffee Camping, Coffee Festival และของฝากกาแฟเมืองเลย

ตารางที่ 12 แนวทางดำเนินงานสำคัญของ Track 3: Coffee Experience & Tourism

แนวทางดำเนินงาน	รายละเอียด
จัดทำ Coffee Map	แสดงแหล่งผลิต โรงคั่ว คาเฟ่ จุดจำหน่าย และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
พัฒนา Coffee Route	เชื่อมโยงแปลงกาแฟ คาเฟ่ โรงคั่ว ชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวเป็นเส้นทาง
ออกแบบ Coffee Experience	พัฒนากิจกรรมชิมกาแฟ เก็บผลกาแฟ คั่วกาแฟ เรียนรู้กระบวนการผลิต และกิจกรรมเชิงประสบการณ์
พัฒนา Coffee Festival หรือกิจกรรมส่งเสริมกาแฟ	จัดกิจกรรมส่งเสริมตลาดและสร้างการรับรู้กาแฟเมืองเลย
เชื่อมโยงโรงแรม คาเฟ่ และร้านของฝาก	ส่งเสริมการใช้กาแฟเมืองเลยเป็น Welcome Drink, Signature Menu หรือของฝากพรีเมียม
สร้าง Storytelling	ถ่ายทอดเรื่องเล่าแหล่งผลิต เกษตรกร พื้นที่สูง วิถีชุมชน และความยั่งยืน
สื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล	พัฒนา Content Marketing, Social Media, Digital Map และแคมเปญส่งเสริมภาพลักษณ์กาแฟจังหวัดเลย

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

เมื่อดำเนินการ Track 3 จังหวัดเลยควรมีกิจกรรมและเส้นทางกาแฟที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว มีคาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก และผู้ประกอบการร่วมใช้กาแฟเมืองเลย มีภาพจำของกาแฟจังหวัดเลยที่ชัดเจนขึ้น และเกิดรายได้จากทั้งสินค้าและบริการท่องเที่ยว

4.5 สรุปทิศทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track

เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 13 สรุปทิศทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตามแนวทาง 3 Track

Track	เป้าหมายหลัก	กลุ่มกิจกรรมสำคัญ	เจ้าภาพ/ภาคีที่ควรเกี่ยวข้อง	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
Track 1: Specialty Coffee Bean	พัฒนาเมล็ดกาแฟคุณภาพและอัตลักษณ์พื้นที่สูง	ฐานข้อมูลกาแฟ แปลงนำร่อง GAP/Organic Traceability และการคัดเกรดผลผลิต	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย เกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดินเลย กลุ่มกาแฟ	มีแหล่งผลิตกาแฟคุณภาพและข้อมูลปีฐานที่ใช้วางแผนได้
Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	พัฒนาระบบคั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง	การจัดการหลังเก็บเกี่ยว โรงคั่ว Cupping Product Development Packaging และมาตรฐาน	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย พัฒนาชุมชน สาธารณสุข สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการ	มีผลิตภัณฑ์กาแฟเมืองเลยที่ได้มาตรฐานและมีมูลค่าเพิ่ม
Track 3: Coffee Experience & Tourism	เชื่อมโยงกาแฟกับการท่องเที่ยว คาเฟ่ของฝาก และภาพจำจังหวัด	Coffee Map, Coffee Route, Coffee Festival, Farm Experience และ Storytelling	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย ททท. คาเฟ่ โรงแรม อปท. ชุมชน	กาแฟเมืองเลยเป็นสินค้าอัตลักษณ์และประสบการณ์ท่องเที่ยว

4.6 สรุปทิศทางการพัฒนา

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยในช่วง พ.ศ. 2571–2575 ควรดำเนินการภายใต้แนวคิด Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism โดยใช้ 3 Track เป็นกรอบหลักในการขับเคลื่อน ได้แก่ การพัฒนาเมล็ดกาแฟคุณภาพ การพัฒนาระบบคั่วและแปรรูป และการพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว

Track ทั้ง 3 ไม่ได้แยกจากกัน แต่เป็นลำดับการพัฒนาที่ต้องเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ Track 1 ทำหน้าที่สร้างฐานวัตถุดิบคุณภาพ Track 2 ทำหน้าที่เพิ่มมูลค่าผ่านการจัดการหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป มาตรฐาน และผลิตภัณฑ์ ส่วน Track 3 ทำหน้าที่สร้างตลาด ภาพจำ และรายได้จากการท่องเที่ยว หากดำเนินการครบทั้ง 3 Track จะทำให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถยกระดับจากพืชเศรษฐกิจเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากทิศทางการพัฒนาแบบ 3 Track ดังกล่าว จึงสามารถนำไปออกแบบเป็นข้อเสนอโครงการหลักของกาแฟจังหวัดเลย ภายใต้ชื่อ “โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์” โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนากาแฟครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่เมล็ดกาแฟคุณภาพ ระบบคั่วและแปรรูป ไปจนถึงตลาดและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

5. ข้อเสนอโครงการหลักภายใต้ Flagship กาแฟจังหวัดเลย

โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

5.1 ชื่อโครงการ

โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism

5.2 ความสอดคล้องกับ Flagship และประเด็นการพัฒนา

โครงการนี้เป็นข้อเสนอโครงการหลักภายใต้ Flagship F1 Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism ซึ่งกำหนดให้กาแฟเป็นหนึ่งในสินค้าเรือธงของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย โดยมีแนวทางการพัฒนาครอบคลุม 3 Track ได้แก่ การผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การคั่วและแปรรูป และการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ ทั้งนี้ กรอบข้อเสนอโครงการกำหนดให้สำนักงานเกษตรจังหวัดเลยเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก และกำหนดกรอบงบประมาณรวมเบื้องต้น 10,000,000 บาท ตลอดระยะเวลา 5 ปี

โครงการมีความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย ดังนี้

ตารางที่ 14 ความสอดคล้องของโครงการกับประเด็นการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย

ประเด็นการพัฒนา	ความเชื่อมโยงกับโครงการกาแฟ
ประเด็นที่ 1 ยกระดับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และสินค้าเกษตรมูลค่าสูง	กาแฟเป็นสินค้าอัตลักษณ์พื้นที่สูง สามารถพัฒนาเป็น Fine Robusta, Specialty Arabica และสินค้าเชิงของฝากพรีเมียม

ประเด็นที่ 2 ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ส่งเสริมมาตรฐาน GAP, Organic, Traceability และการผลิตที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
ประเด็นที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และระบบข้อมูล	จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย พื้นที่นำร่อง ระบบข้อมูลแปลง ผลผลิต มาตรฐาน และตลาด
ประเด็นที่ 4 เสริมสร้างเกษตรกร สถาบันเกษตรกร การแปรรูป และการตลาด	พัฒนากลุ่มกาแฟ โรงคั่ว ผลิตภัณฑ์ แบรนด์ ช่องทางตลาด และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

5.3 หลักการและเหตุผล

กาแฟเป็นสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูงของจังหวัดเลย เนื่องจากสามารถเชื่อมโยงได้ทั้งการผลิตในพื้นที่สูง การแปรรูป การสร้างแบรนด์ ตลาดพรีเมียม คาเฟ่ ของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ข้อมูลสถานการณ์กาแฟจังหวัดเลยระบุว่า ตลาดมีความต้องการเมล็ดกาแฟประมาณ 1,700 ตันต่อปี ขณะที่จังหวัดเลยสามารถผลิตได้จริงประมาณ 400–550 ตันต่อปี ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการตลาดกับปริมาณผลผลิตมากกว่า 1,200 ตันต่อปี
ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กาแฟจังหวัดเลยมีโอกาสทางตลาดอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการเพิ่มพื้นที่ปลูกหรือการเพิ่มปริมาณผลผลิตเท่านั้น แต่ควรพัฒนาอย่างครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่การคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม การพัฒนาแปลงคุณภาพ การยกระดับมาตรฐาน การจัดการหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป การสร้างแบรนด์ การเชื่อมโยงตลาด และการออกแบบกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์

จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า พบว่า กาแฟจังหวัดเลยยังมีช่องว่างสำคัญหลายด้าน ได้แก่ ผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการตลาด คุณภาพเมล็ดยังต้องทำให้สม่ำเสมอ ระบบหลังเก็บเกี่ยวและการแปรรูปยังต้องพัฒนา แบรนด์กลางและเรื่องเล่ากาแฟเมืองเลยยังไม่ชัดเจน ระบบตลาดพรีเมียมและข้อมูลผู้ซื้อยังต้องจัดทำให้เป็นระบบ การเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวยังต้องออกแบบเป็นกิจกรรมที่จับต้องได้ และข้อมูลปีฐานยังต้องจัดระบบเพื่อใช้กำหนดตัวชี้วัดและติดตามผลรายปี

ดังนั้น จังหวัดเลยจึงควรจัดทำโครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยในลักษณะโครงการเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี โดยออกแบบการดำเนินงานให้ครบห่วงโซ่มูลค่า ภายใต้ 3 Track ได้แก่ Track 1: Specialty Coffee Bean, Track 2: Roasting & Processing Ecosystem และ Track 3: Coffee Experience & Tourism เพื่อให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถยกระดับจากสินค้าเกษตรเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูง สินค้าอัตลักษณ์ และเครื่องมือสร้างภาพจำเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

5.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยในระดับพื้นที่ เกษตรกร กลุ่ม ผลผลิต มาตรฐาน ผู้ประกอบการ ตลาด และจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยว
2. เพื่อพัฒนาการผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพในพื้นที่ที่เหมาะสม ให้มีมาตรฐาน ความสม่ำเสมอ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้
3. เพื่อพัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป การทดสอบคุณภาพ และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูงของจังหวัดเลย
4. เพื่อสร้างอัตลักษณ์ แบรนด์กลาง เรื่องเล่า และช่องทางตลาดของกาแฟเมืองเลย
5. เพื่อพัฒนากาแฟเมืองเลยให้เชื่อมโยงกับคาเฟ่ ของฝาก โรงแรม ชุมชน และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์
6. เพื่อจัดทำ Roadmap และกลไกเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วม สำหรับขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลยในช่วง พ.ศ. 2571–2575

5.5 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของโครงการครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่ากาแฟจังหวัดเลย ตั้งแต่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้แปรรูป ผู้ประกอบการตลาด และภาคีด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

ตารางที่ 15 กลุ่มเป้าหมายและบทบาทในโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย	บทบาทในโครงการ
เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ	พัฒนาแปลงคุณภาพ มาตรฐานการผลิต การเก็บเกี่ยว และระบบข้อมูลแปลง
กลุ่มเกษตรกร / วิสาหกิจชุมชน / สหกรณ์	รวบรวม คัดเกรด แปรรูปเบื้องต้น และเชื่อมโยงตลาด
ผู้ประกอบการโรงคั่ว / ผู้แปรรูป	พัฒนาการคั่ว ผลิตภัณฑ์ มาตรฐาน และมูลค่าเพิ่ม
คาเฟ่ / ร้านของฝาก / โรงแรม	ใช้กาแฟเมืองเลยเป็นสินค้า บริการ และประสบการณ์เชิงการท่องเที่ยว
หน่วยงานภาครัฐ	สนับสนุนตามบทบาทในห่วงโซ่มูลค่า ทั้งด้านการผลิต มาตรฐาน แปรรูป ตลาด และการท่องเที่ยว
สถาบันการศึกษา / ผู้เชี่ยวชาญ	สนับสนุนองค์ความรู้ วิจัย การทดสอบคุณภาพ Cupping การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม
นักท่องเที่ยวและผู้บริโภค	เป็นกลุ่มตลาดปลายทางของสินค้าและบริการกาแฟเมืองเลย

5.6 พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ดำเนินการของโครงการควรกำหนดเป็น 2 ระดับ ได้แก่

5.6.1 พื้นที่ผลิตกาแฟคุณภาพ ได้แก่ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตกาแฟ เช่น อำเภอภูหลวง ภูเรือ ด่านซ้าย นาแห้ว ท่าลี่ ปากชม และพื้นที่อื่นที่หน่วยงานเจ้าภาพยืนยันว่ามีความพร้อมด้านเกษตรกร กลุ่มกาแฟ สภาพพื้นที่ และโอกาสในการยกระดับคุณภาพผลผลิต

5.6.2 พื้นที่แปรรูป ตลาด และการท่องเที่ยว ได้แก่ พื้นที่ที่มีโรงคั่ว ผู้ประกอบการ คาเฟ่ ร้านของฝาก โรงแรม แหล่งท่องเที่ยว และชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับ Coffee Map, Coffee Route และ Coffee Experience เช่น อำเภอเมืองเลย ภูเรือ เชียงคาน ด่านซ้าย ปากชม และพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด

5.7 กรอบแนวคิดการดำเนินโครงการ

โครงการนี้ใช้กรอบคิด ห่วงโซ่มูลค่า + แนวทางการพัฒนาแบบ 3 Track + โครงการเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ โดยเริ่มจากการแก้ปัญหาต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การท่องเที่ยว และระบบข้อมูลอย่างเชื่อมโยงกัน

ตารางที่ 16 กรอบแนวคิดการดำเนินโครงการตามห่วงโซ่มูลค่า

ห่วงโซ่มูลค่า	ปัญหาหลัก	Track ที่ใช้แก้ไข	แนวทางดำเนินงาน
ต้นน้ำ	ผลผลิตไม่เพียงพอ คุณภาพไม่สม่ำเสมอ และข้อมูลพื้นที่ยังต้องจัดระบบ	Track 1: Specialty Coffee Bean	ฐานข้อมูลกาแฟ แปลงนำร่อง มาตรฐานการผลิต และระบบตรวจสอบย้อนกลับ
กลางน้ำ	หลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป และมาตรฐานยังต้องพัฒนา	Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	ระบบหลังเก็บเกี่ยว โรงคั่ว Cupping การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์
ปลายน้ำ	แบรนด์ ตลาด ผู้ซื้อ และช่องทางจำหน่ายยังต้องจัดระบบ	Track 2 + Track 3	Brand Identity, ข้อมูลผู้ซื้อ การเชื่อมโยงตลาด และช่องทางจำหน่าย B2B/B2C
การท่องเที่ยว	กาแฟยังต้องถูกออกแบบเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ที่จับต้องได้	Track 3: Coffee Experience & Tourism	Coffee Map, Coffee Route, Coffee Festival และ Farm Experience

ระบบข้อมูล	ข้อมูลปีฐานและตัวชี้วัดยังต้องจัดระบบ	ระบบสนับสนุนกลาง	Coffee Database, Agri Data Dashboard และ Agency Role Matrix

5.8 กิจกรรมหลักของโครงการ

โครงการกำหนดกิจกรรมหลัก 7 กิจกรรม เพื่อพัฒนากาแฟจังหวัดเลยให้ครบห่วงโซ่มูลค่า ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 “จัดทำฐานข้อมูล ฐานงานเดิม และคัดเลือกพื้นที่นำร่องกาแฟจังหวัดเลย”

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อจัดทำข้อมูลปีฐานของกาแฟจังหวัดเลย และคัดเลือกพื้นที่นำร่องที่มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาในระยะ 5 ปี

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. สำรวจข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟรายอำเภอ
2. สำรวจพื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล พื้นที่เหมาะสม พันธุ์กาแฟ และอายุแปลง
3. จัดทำข้อมูลผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ และช่วงฤดูเก็บเกี่ยว
4. สำรวจกลุ่มกาแฟ วิสาหกิจชุมชน โรงคั่ว ผู้แปรรูป คาเฟ่ และจุดท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
5. จัดทำ Coffee Database เชื่อมโยงกับ Agri Data Dashboard
6. คัดเลือกพื้นที่นำร่องสำหรับ Track 1, Track 2 และ Track 3
7. จัดทำแผนที่กาแฟเมืองเลยเบื้องต้น หรือ Loei Coffee Map

ผลผลิตของกิจกรรม

1. ฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย
2. รายชื่อพื้นที่นำร่อง
3. ข้อมูลเกษตรกร กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ และผู้เกี่ยวข้อง
4. แผนที่พื้นที่กาแฟและจุดเชื่อมโยงเบื้องต้น
5. ชุดข้อมูลสำหรับกำหนดตัวชี้วัดปีฐาน

กิจกรรมที่ 2 พัฒนาแปลงกาแฟคุณภาพและระบบมาตรฐานต้นน้ำ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อยกระดับการผลิตกาแฟในพื้นที่เหมาะสมให้มีคุณภาพ สม่ำเสมอ และสามารถรองรับตลาดกาแฟคุณภาพได้

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. คัดเลือกเกษตรกรและกลุ่มกาแฟต้นแบบในพื้นที่นำร่อง
2. ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการแปลงกาแฟคุณภาพ
3. ส่งเสริมการจัดการดิน น้ำ ร่มเงา ปุ๋ย โรค แมลง และการดูแลแปลง
4. พัฒนาระบบการเก็บเกี่ยวผลเชอรี่ตามระดับความสุกที่เหมาะสม
5. ส่งเสริม GAP, Organic หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง
6. พัฒนาระบบ Traceability ระดับแปลงและกลุ่ม
7. จัดทำแปลงต้นแบบ Specialty Coffee Bean, Fine Robusta หรือ Specialty Arabica ตามศักยภาพพื้นที่

ผลผลิตของกิจกรรม

1. แปลงกาแฟคุณภาพในพื้นที่นำร่อง
2. เกษตรกรผ่านการพัฒนาองค์ความรู้
3. แปลงหรือกลุ่มเข้าสู่กระบวนการมาตรฐาน
4. ระบบบันทึกข้อมูลแปลงและระบบตรวจสอบย้อนกลับ
5. ผลผลิตกาแฟมีคุณภาพและความสม่ำเสมอมากขึ้น

กิจกรรมที่ 3 พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และคุณภาพเมล็ดกาแฟ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อยกระดับคุณภาพเมล็ดกาแฟหลังการเก็บเกี่ยวให้ได้มาตรฐาน ลดความสูญเสียจากกระบวนการผลิตที่ไม่สม่ำเสมอ และสร้างความพร้อมในการเข้าสู่กระบวนการคั่วและแปรรูป

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. จัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านการเก็บเกี่ยว การหมัก การตาก การลดความชื้น และการเก็บรักษา
2. พัฒนาจุดรวบรวมและคัดเกรดกาแฟในพื้นที่นำร่อง
3. ถ่ายทอดเทคนิคการหมัก การตาก และการควบคุมความชื้น
4. จัดทำระบบการคัดแยกเกรดเมล็ดกาแฟตามคุณภาพ
5. สนับสนุนอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพ เช่น ตะแกรงตาก โรงเรือนตาก เครื่องวัดความชื้น หรืออุปกรณ์คัดเกรด
6. เชื่อมโยงผลผลิตคุณภาพเข้าสู่โรงคั่วหรือผู้แปรรูปที่ร่วมโครงการ

ผลผลิตของกิจกรรม

1. แนวปฏิบัติกลางด้านหลังเก็บเกี่ยว

2. จุดรวบรวมหรือจุดคัดเกรดกาแฟนำร่อง
3. กลุ่มกาแฟมีระบบควบคุมความชื้นและคุณภาพ
4. เมล็ดกาแฟมีมาตรฐานและความสม่ำเสมอมากขึ้น
5. ลดการจำหน่ายผลผลิตแบบไม่คัดคุณภาพ

กิจกรรมที่ 4 พัฒนาระบบคั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กาแฟจังหวัดเลยผ่านการคั่ว การแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานเชิงพาณิชย์

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. สำรวจและคัดเลือกโรงคั่ว ผู้แปรรูป หรือกลุ่มที่มีศักยภาพ
2. พัฒนามาตรฐานการคั่วและการควบคุมคุณภาพ
3. จัดระบบ Cupping และ Sensory Evaluation สำหรับกาแฟเมืองเลย
4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น กาแฟคั่ว กาแฟดริป กาแฟพร้อมดื่ม ชุดของฝากกาแฟ และผลิตภัณฑ์นวัตกรรม
5. พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ฉลาก เรื่องเล่า และข้อมูลสินค้า
6. ส่งเสริมมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น อย., GMP/GHPs หรือมาตรฐานสถานที่ผลิต
7. เชื่อมโยงผู้ประกอบการโรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก และตลาดออนไลน์

ผลผลิตของกิจกรรม

1. ผลิตภัณฑ์กาแฟเมืองเลยที่พร้อมจำหน่าย
2. โรงคั่วหรือผู้แปรรูปได้รับการยกระดับ
3. มีระบบ Cupping และการควบคุมคุณภาพ
4. มีบรรจุภัณฑ์และเรื่องเล่าสินค้า
5. กาแฟเมืองเลยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

กิจกรรมที่ 5 พัฒนาแบรนด์กลาง ตลาด และระบบเชื่อมโยงผู้ซื้อ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสร้างอัตลักษณ์กาแฟเมืองเลย เชื่อมโยงตลาดพรีเมียม และสนับสนุนการจำหน่ายอย่างเป็นระบบ

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. กำหนด Brand Positioning ของกาแฟเมืองเลย
2. จัดทำ Loei Coffee Identity และ Brand Guideline
3. พัฒนา Storytelling ของแหล่งผลิต เกษตรกร พื้นที่สูง และกระบวนการผลิต
4. จัดทำข้อมูลผู้ซื้อทั้งตลาด B2B และ B2C
5. จัดกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดระหว่างกลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก โรงแรม และผู้ซื้อ
6. พัฒนาช่องทางจำหน่ายออนไลน์และออฟไลน์
7. จัดทำระบบข้อมูลราคา ความต้องการตลาด และช่องทางจำหน่ายรายปี
8. ส่งเสริมการใช้กาแฟเมืองเลยในร้านกาแฟ โรงแรม ร้านอาหาร และของฝากจังหวัด

ผลผลิตของกิจกรรม

1. อัตลักษณ์และเรื่องเล่ากาแฟเมืองเลย
2. ข้อมูลผู้ซื้อและช่องทางตลาด
3. กิจกรรมเชื่อมโยงตลาดหรือจับคู่ธุรกิจ
4. ช่องทางจำหน่ายที่เป็นระบบ
5. กาแฟเมืองเลยมีภาพจำและตลาดรองรับชัดเจนขึ้น

กิจกรรมที่ 6 พัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อเชื่อมโยงกาแฟกับการท่องเที่ยว คาเฟ่ ของฝาก ชุมชน และเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเลย

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. คัดเลือกแหล่งผลิต คาเฟ่ โรงคั่ว ร้านของฝาก และจุดท่องเที่ยวที่พร้อมเข้าร่วม
2. จัดทำ Coffee Map ของจังหวัดเลย
3. ออกแบบ Coffee Route เชื่อมโยงแปลงกาแฟ คาเฟ่ โรงคั่ว ชุมชน และแหล่งท่องเที่ยว
4. พัฒนากิจกรรม Coffee Experience เช่น ชิมกาแฟ เก็บผลกาแฟ คั่วกาแฟ เวิร์กชอป และ Farm Experience
5. จัดกิจกรรม Coffee Festival หรือ Coffee Event ระดับจังหวัด
6. เชื่อมโยงกาแฟเมืองเลยกับโรงแรม ร้านอาหาร คาเฟ่ และของฝาก
7. พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เช่น Content, Short Video, Digital Map และ Campaign

ผลผลิตของกิจกรรม

1. Coffee Map / Coffee Route
2. กิจกรรม Coffee Experience
3. เครือข่ายคาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก และชุมชน
4. กิจกรรมประชาสัมพันธ์กาแฟเมืองเลย
5. กาแฟเมืองเลยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้จริง

กิจกรรมที่ 7 บริหารจัดการ ติดตามผล และขยายผล Flagship กาแฟจังหวัดเลย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อจัดระบบเจ้าภาพ บริหารโครงการ ติดตามผล และขยายผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลา 5 ปี

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. จัดตั้งคณะทำงานหรือกลไกขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย
2. กำหนดเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมตามกิจกรรม
3. จัดทำ Agency Role Matrix ของโครงการกาแฟ
4. กำหนดตัวชี้วัดรายปีและผู้รับผิดชอบการเก็บข้อมูล
5. ติดตามผลการดำเนินงานทุกปี
6. ถอดบทเรียนพื้นที่นำร่องและขยายผลสู่พื้นที่อื่น
7. จัดทำรายงานผลการขับเคลื่อน Flagship กาแฟจังหวัดเลย

ผลผลิตของกิจกรรม

1. กลไกขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย
2. ตารางเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วม
3. ตัวชี้วัดรายปี
4. รายงานติดตามผล
5. แนวทางขยายผลในปีต่อไป

5.9 แผนดำเนินงานระยะ 5 ปี พ.ศ. 2571–2575

ในหัวข้อโครงการหลักนี้ แผนดำเนินงานระยะ 5 ปีควรแสดงเป็นภาพรวม เพื่อให้เห็นลำดับการขับเคลื่อนของโครงการ ส่วนรายละเอียด Roadmap รายปีจะนำเสนอในหัวข้อที่ 6 ต่อไป

ตารางที่ 17 แผนดำเนินงานภาพรวมระยะ 5 ปี พ.ศ. 2571–2575

ปี	เป้าหมายหลัก	กิจกรรมเด่น	ผลลัพธ์รายปี
2571	จัดระบบฐานข้อมูลและพื้นที่นำร่อง	Coffee Database, สำรวจพื้นที่ เกษตรกรกลุ่ม โรงคั่ว คาเฟ่, คัดเลือกพื้นที่นำร่องและกำหนดมาตรฐานเบื้องต้น	มีข้อมูลปีฐาน พื้นที่นำร่อง และกลุ่มเป้าหมายชัดเจน
2572	พัฒนาแปลงคุณภาพและระบบมาตรฐานต้นน้ำ	พัฒนาแปลงกาแฟคุณภาพ GAP/Organic/Traceability อบรมเกษตรกร และพัฒนาระบบเก็บเกี่ยวและคัดเกรด	มีแปลงต้นแบบและกลุ่มกาแฟคุณภาพ
2573	ยกระดับหลังเก็บเกี่ยว คั่ว แปรรูปและผลิตภัณฑ์	พัฒนาจุดรวบรวม โรงคั่ว Cupping Product Development Packaging และมาตรฐาน	มีผลิตภัณฑ์กาแฟเมืองเลยพร้อมเข้าสู่ตลาด
2574	เชื่อมโยงตลาดพรีเมียมและการท่องเที่ยว	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อ เชื่อมโยงตลาด Coffee Map, Coffee Route, Coffee Festival และเชื่อมโยงคาเฟ่/โรงแรม	เกิดช่องทางตลาดและกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์
2575	ขยายผลและยกระดับเป็น Flagship กาแฟจังหวัดเลย	ขยายพื้นที่และกลุ่มคุณภาพ ประเมินผล จัดทำโมเดลกาแฟเมืองเลย และสื่อสารระดับจังหวัด/ประเทศ	กาแฟเมืองเลยเป็นสินค้าอัตลักษณ์และ Flagship ของจังหวัด

5.10 งบประมาณรวมโดยประมาณ

โครงการกำหนดกรอบงบประมาณรวมเบื้องต้น 10,000,000 บาท ตลอดระยะเวลา 5 ปี พ.ศ. 2571–2575 โดยจำแนกตามกิจกรรมหลัก ดังนี้

ตารางที่ 18 กรอบงบประมาณจำแนกตามกิจกรรม

กิจกรรม	งบประมาณโดยประมาณ
1. จัดทำฐานข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่นำร่องกาแฟจังหวัดเลย	1,200,000 บาท
2. พัฒนาแปลงกาแฟคุณภาพและระบบมาตรฐานต้นน้ำ	1,800,000 บาท
3. พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคัดเกรด และคุณภาพเมล็ดกาแฟ	1,500,000 บาท
4. พัฒนาระบบคั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง	2,000,000 บาท

5. พัฒนาแบรนด์กลาง ตลาด และระบบเชื่อมโยงผู้ซื้อ	1,200,000 บาท
6. พัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว	1,500,000 บาท
7. บริหารจัดการ ติดตามผล และขยายผล Flagship	800,000 บาท
รวมทั้งสิ้น	**10,000,000 บาท**

หมายเหตุ: งบประมาณดังกล่าวเป็นกรอบประมาณการเบื้องต้นสำหรับประกอบการจัดทำข้อเสนอโครงการ และสามารถปรับรายละเอียดตามหลักเกณฑ์งบประมาณ หน่วยงานเจ้าภาพ และกิจกรรมที่ได้รับความเห็นชอบในขั้นตอนการจัดทำคำของบประมาณต่อไป

5.11 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ค่าเป้าหมายในตารางต่อไปนี้เป็นค่าเป้าหมายเบื้องต้นเพื่อประกอบการจัดทำแผน และควรยืนยันอีกครั้งจากข้อมูลปีฐานโดยหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 19 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ระดับตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายเบื้องต้นในระยะ 5 ปี
ข้อมูล	ฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย	1 ฐานข้อมูล
พื้นที่	พื้นที่นำร่องกาแฟคุณภาพ	ไม่น้อยกว่า 5 พื้นที่/อำเภอ
เกษตรกร	เกษตรกรได้รับการพัฒนา	ไม่น้อยกว่า 200 ราย
มาตรฐาน	แปลง/กลุ่มเข้าสู่กระบวนการมาตรฐาน	ไม่น้อยกว่า 50 แปลง/กลุ่มเป้าหมาย
คุณภาพ	กลุ่มที่มีระบบหลังเก็บเกี่ยวและคัดเกรด	ไม่น้อยกว่า 5 กลุ่ม
แปรรูป	ผลิตภัณฑ์กาแฟที่ได้รับการพัฒนา	ไม่น้อยกว่า 10 ผลิตภัณฑ์
ตลาด	ผู้ซื้อ/ช่องทางตลาดที่เชื่อมโยง	ไม่น้อยกว่า 20 ราย/ช่องทาง
ท่องเที่ยว	Coffee Map / Coffee Route / Coffee Experience	อย่างน้อย 1 ชุดเส้นทางหลัก
เครือข่าย	หน่วยงาน/ภาคีร่วมขับเคลื่อน	ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยงาน/ภาคี
ผลลัพธ์	มูลค่าการจำหน่ายกาแฟของกลุ่มเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นจากปีฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

5.12 เจ้าภาพและหน่วยงานร่วมดำเนินการ

ในหัวข้อนี้นำเสนอเจ้าภาพและหน่วยงานร่วมในภาพรวมของโครงการ ส่วนรายละเอียดบทบาทของเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมตาม Track และตามห่วงโซ่มูลค่าจะนำเสนอในหัวข้อที่ 7

ตารางที่ 20 เจ้าภาพและหน่วยงานร่วมดำเนินการในภาพรวม

บทบาท	หน่วยงาน/ภาคี	ภารกิจหลัก
เจ้าภาพหลัก	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย	ขับเคลื่อนภาพรวมด้านการผลิตเกษตรกร กลุ่ม พื้นที่นำร่อง และแปลงคุณภาพ
หน่วยบูรณาการแผนและติดตามผล	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย	ประสานแผน บูรณาการหน่วยงาน ติดตามผล และเชื่อมโยงแผนพัฒนาการเกษตรจังหวัด
เจ้าภาพรองด้านวิชาการและคุณภาพ	ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย / ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย	สนับสนุนพันธุ์ การผลิต คุณภาพ มาตรฐาน GAP/Organic และองค์ความรู้ทางวิชาการ
เจ้าภาพรองด้านแปรรูปและมาตรฐานผลิตภัณฑ์	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย / สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย	สนับสนุนโรงคั่ว การแปรรูป มาตรฐานสถานที่ผลิต อย. GMP/GHPs และผลิตภัณฑ์
เจ้าภาพรองด้านตลาด	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / หอการค้าจังหวัดเลย	สนับสนุนข้อมูลผู้ซื้อ การเชื่อมโยงตลาด ช่องทางตลาด และราคา
เจ้าภาพรองด้านท่องเที่ยว	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย / ททท.	สนับสนุน Coffee Route, Coffee Map, Coffee Festival และการสื่อสารด้านท่องเที่ยว
หน่วยงานสนับสนุน	พัฒนาชุมชนจังหวัดเลย / สหกรณ์จังหวัดเลย / สำนักงานพัฒนาที่ดินเลย / อปท.	สนับสนุนกลุ่มชุมชน ผลิตภัณฑ์ OTOP สหกรณ์ ดิน น้ำ พื้นที่ และการขับเคลื่อนระดับท้องถิ่น

ภาคีเอกชนและชุมชน	กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	ผลิต แปรรูป จำหน่าย สร้างประสบการณ์ และร่วมขับเคลื่อนตลาด
สถาบันการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย / สถาบันการศึกษาในพื้นที่	สนับสนุนการวิจัย พัฒนาผลิตภัณฑ์ Cupping การสื่อสารข้อมูล และการติดตามผล

5.13 ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับ

5.13.1 ผลผลิต

1) ฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย 1 ระบบ
2) พื้นที่นำร่องกาแฟคุณภาพ
3) แปลงกาแฟมาตรฐานและกลุ่มกาแฟต้นแบบ
4) ระบบหลังเก็บเกี่ยวและคัดเกรดกาแฟ
5) ผลิตภัณฑ์กาแฟเมืองเลยที่ได้รับการพัฒนา
6) Brand Identity และ Storytelling กาแฟเมืองเลย
7) ข้อมูลผู้ซื้อและช่องทางตลาด
8) Coffee Map / Coffee Route / Coffee Experience
9) กลไกเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนกาแฟ

5.13.2 ผลลัพธ์

1) เกษตรกรและกลุ่มกาแฟมีศักยภาพในการผลิตกาแฟคุณภาพมากขึ้น
2) กาแฟเมืองเลยมีคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจนขึ้น
3) มูลค่าเพิ่มจากกาแฟอยู่ในพื้นที่มากขึ้น
4) เกิดผลิตภัณฑ์กาแฟและช่องทางตลาดที่หลากหลาย
5) กาแฟเมืองเลยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว คาเฟ่ และของฝากได้จริง
6) หน่วยงานมีฐานข้อมูลและ Roadmap สำหรับติดตามผลร่วมกัน

5.13.3 ผลกระทบ

1) จังหวัดเลยมีสินค้าเกษตรมูลค่าสูงที่สามารถใช้เป็นภาพจำของจังหวัด
2) เกษตรกร กลุ่ม และผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น
3) เศรษฐกิจฐานรากเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจบริการและการท่องเที่ยว
4) จังหวัดมีโมเดลการพัฒนาสินค้าเกษตรครบห่วงโซ่มูลค่าที่สามารถใช้ต่อยอดกับพืชอื่นได้

5) กาแฟเมืองเลยได้รับการยกระดับเป็นสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด

5.14 ความเสี่ยงและแนวทางบริหารความเสี่ยง

ตารางที่ 21 ความเสี่ยงและแนวทางบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยง	ผลกระทบ	แนวทางบริหารจัดการ
ข้อมูลปีฐานไม่ครบ	การตั้งตัวชี้วัดและพื้นที่เป้าหมายไม่แม่นยำ	เริ่มปี 2571 ด้วยการจัดทำ Coffee Database และการสำรวจยืนยันข้อมูล
ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ	ตลาดขาดความเชื่อมั่นต่อคุณภาพกาแฟเมืองเลย	พัฒนาแปลงคุณภาพและมาตรฐานหลังเก็บเกี่ยว
คุณภาพเมล็ดไม่ถึงตลาดพรีเมียม	จำหน่ายได้ในระดับราคาต่ำกว่าศักยภาพ	จัดระบบ Cupping การคัดเกรด และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านคุณภาพ
ผู้ประกอบการกลางน้ำยังไม่พร้อม	การแปรรูปและการสร้างมูลค่าเพิ่มทำได้จำกัด	พัฒนาโรงคั่วหรือผู้แปรรูปต้นแบบ และเชื่อมโยงสถาบันการศึกษา
ตลาดไม่ต่อเนื่อง	เกษตรกรและกลุ่มกาแฟขาดแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพ	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อและกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดอย่างต่อเนื่อง
การท่องเที่ยวยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ	Coffee Route หรือกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์ไม่สามารถสร้างรายได้จริง	คัดเลือกเฉพาะพื้นที่ คาเฟ ชุมชน และผู้ประกอบการที่มีความพร้อม และพัฒนาเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการได้จริง
หน่วยงานทำงานแยกส่วน	โครงการไม่เกิดผลลัพธ์ระดับจังหวัด	ใช้ Agency Role Matrix และกลไกติดตามผลร่วมรายปี

5.15 สรุปข้อเสนอโครงการหลัก

โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เป็นข้อเสนอโครงการเรือธงที่ออกแบบจากการวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของกาแฟจังหวัดเลย ตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยมุ่งพัฒนา 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การสร้างฐานการผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การพัฒนาระบบคั่วและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และการเชื่อมโยงกาแฟกับตลาด คาเฟ่ ของฝาก และการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ โครงการนี้ไม่ใช่เพียงการส่งเสริมการปลูกกาแฟ แต่เป็นการวางระบบเศรษฐกิจกาแฟเมืองเลยให้ครบวงจร ตั้งแต่เกษตรกรถึงผู้บริโภค ตั้งแต่แปลงกาแฟถึงผลิตภัณฑ์กาแฟ และตั้งแต่สินค้าเกษตรถึงประสบการณ์ท่องเที่ยว โดยใช้ฐานข้อมูล กลไกเจ้าภาพร่วม และ Roadmap ระยะ 5 ปีเป็นเครื่องมือขับเคลื่อน เพื่อให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถเป็นสินค้าเกษตรเรือธงที่สร้างมูลค่าเพิ่ม รายได้ และภาพจำให้กับจังหวัดได้อย่างยั่งยืน

6. Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575

ภายใต้โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

6.1 หลักการจัดทำ Roadmap

การจัดทำ Roadmap การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575 มีเป้าหมายเพื่อกำหนดลำดับการดำเนินงานให้ชัดเจนตลอดระยะเวลา 5 ปี โดยใช้แนวคิดการพัฒนาแบบครบห่วงโซ่มูลค่าตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การท่องเที่ยว และระบบข้อมูล เพื่อให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถยกระดับจากสินค้าเกษตรเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

Roadmap นี้เชื่อมโยงกับ Flagship F1 Loei Coffee Strategy: Specialty Bean – Processing – Coffee Tourism ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยใน 3 Track ได้แก่ การผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ การคั่วและแปรรูป และการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ โดยมีสำนักงานเกษตรจังหวัดเลยเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในภาพรวมของการพัฒนากาแฟ และมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลยทำหน้าที่ประสานเชิงแผน บูรณาการหน่วยงาน และสนับสนุนระบบติดตามผลระดับจังหวัด

การกำหนด Roadmap จึงมิได้มุ่งดำเนินกิจกรรมแยกส่วนรายปี แต่จัดลำดับการพัฒนาจาก “ฐานข้อมูลและพื้นที่นำร่อง” ไปสู่ “การผลิตคุณภาพ” “การแปรรูปและผลิตภัณฑ์” “ตลาดและการท่องเที่ยว” และ “การขยายผลเป็นสินค้าเรือธงของจังหวัด” เพื่อให้การขับเคลื่อนมีทิศทางต่อเนื่องและสามารถติดตามผลได้จริง

6.2 เป้าหมาย Roadmap ระยะ 5 ปี

6.2.1 เป้าหมายภาพรวม

ภายในปี พ.ศ. 2575 จังหวัดเลยมีระบบพัฒนากาแฟครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่แปลงกาแฟคุณภาพ เมล็ดกาแฟมาตรฐาน ระบบคั่วและแปรรูป ผลิตภัณฑ์กาแฟมูลค่าสูง แบรนด์กาแฟเมืองเลย ช่องทางตลาด และกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของจังหวัด

6.2.2 เป้าหมายตาม Track

ตารางที่ 22 เป้าหมาย Roadmap ระยะ 5 ปี ตามแนวทางการพัฒนา

Track / ระบบสนับสนุน	เป้าหมายระยะ 5 ปี
Track 1: Specialty Coffee Bean	มีพื้นที่นำร่องและกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตเมล็ดกาแฟคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีระบบข้อมูล/Traceability
Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	มีระบบหลังเก็บเกี่ยว คัดเกรด คั่ว แปรรูป Cupping และผลิตภัณฑ์กาแฟเมืองเลยที่พร้อมจำหน่าย

Track 3: Coffee Experience & Tourism	มี Coffee Map / Coffee Route / Coffee Experience ที่เชื่อมโยงแหล่งผลิต คาเฟ่ โรงคั่ว ร้านของฝาก และแหล่งท่องเที่ยว
ระบบสนับสนุนกลาง	มี Coffee Database, Agency Role Matrix, ตัวชี้วัดรายปี และกลไกติดตามผลร่วมของจังหวัด

6.3 Roadmap รายปี พ.ศ. 2571–2575

Roadmap รายปีเป็นการกำหนดลำดับการขับเคลื่อนจากการจัดระบบข้อมูลในปีแรก ไปสู่การพัฒนาแปลงคุณภาพ การแปรรูป ตลาด การท่องเที่ยว และการขยายผลในปีสุดท้าย ดังนี้

ตารางที่ 23 Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย ระยะ 5 ปี

ปี	จุดเน้นการขับเคลื่อน	กิจกรรมหลัก	ผลผลิตสำคัญ	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
2571	จัดฐานข้อมูลและคัดเลือกพื้นที่นำร่อง	สำรวจข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ปลูก ผลผลิต กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ ผู้ประกอบการ และตลาด / จัดทำ Coffee Database / คัดเลือกพื้นที่นำร่อง / กำหนดมาตรฐานเบื้องต้น	ฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย / พื้นที่นำร่อง / รายชื่อกลุ่มเป้าหมาย / แผนที่กาแฟเบื้องต้น	จังหวัดมีข้อมูลปีฐานและพื้นที่เริ่มต้นสำหรับขับเคลื่อน Flagship กาแฟ
2572	พัฒนาแปลงคุณภาพและมาตรฐานต้นน้ำ	พัฒนาแปลงกาแฟคุณภาพ / ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต / ส่งเสริม GAP, Organic, Traceability / พัฒนาระบบเก็บเกี่ยวและคัดเกรดเบื้องต้น	แปลงกาแฟคุณภาพ / เกษตรกรต้นแบบ / กลุ่มกาแฟเข้าสู่ระบบมาตรฐาน / ระบบบันทึกข้อมูลแปลง	ผลผลิตกาแฟในพื้นที่นำร่องมีคุณภาพและความสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น
2573	ยกระดับหลังเก็บเกี่ยว คั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์	พัฒนาระบบหมัก ตาก ลดความชื้น คัดเกรด / พัฒนาโรงคั่วหรือจุดคั่วต้นแบบ / จัดระบบ Cupping / พัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐาน	จุดรวบรวม/คัดเกรด / โรงคั่วหรือผู้แปรรูปต้นแบบ / ผลิตภัณฑ์กาแฟเมืองเลย / ระบบ Cupping	กาแฟเมืองเลยเริ่มมีผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงและระบบกลางน้ำที่เชื่อมโยงกับแหล่งผลิต
2574	เชื่อมโยงตลาดพรีเมียมและการท่องเที่ยวเชิงกาแฟ	จัดทำข้อมูลผู้ซื้อ / เชื่อมโยงตลาด / พัฒนา Brand Identity / Coffee Map / Coffee Route / Coffee Festival / เชื่อมโยงคาเฟ่	ข้อมูลผู้ซื้อ / ช่องทางตลาด / แบรนด์กาแฟเมืองเลย / Coffee Map / Coffee Route /	กาแฟเมืองเลยมีตลาดรองรับชัดเจนและเริ่มเป็นสินค้าเชิงประสบการณ์ของจังหวัด

ปี	จุดเน้นการขับเคลื่อน	กิจกรรมหลัก	ผลผลิตสำคัญ	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
		โรงแรม ร้านของฝาก และชุมชน	กิจกรรม Coffee Experience	
2575	ขยายผลและยกระดับเป็น Flagship กาแฟจังหวัดเลย	ประเมินผลพื้นที่นำร่อง / ขยายกลุ่มและพื้นที่คุณภาพ / สื่อสารแบรนด์จังหวัด / เชื่อมตลาดระดับประเทศ / จัดทำรายงานผลและโมเดลขยายผล	โมเดลกาแฟเมืองเลย / รายงานผล Flagship / เครือข่ายกาแฟจังหวัด / แนวทางขยายผล	กาแฟเมืองเลยได้รับการยกระดับเป็นสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด

6.4 Roadmap แยกตาม Track

เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นบทบาทของตนเองชัดเจน สามารถจัด Roadmap แยกตาม Track ได้ดังนี้

ตารางที่ 24 Roadmap ตาม Track การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย

ปี	Track 1: Specialty Coffee Bean	Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	Track 3: Coffee Experience & Tourism	ระบบข้อมูล/ บริหารจัดการ
2571	สำรวจพื้นที่ปลูก เกษตรกร พันธุ์ ผลผลิต และพื้นที่เหมาะสม / คัดเลือกพื้นที่นำร่อง	สำรวจโรงคั่ว ผู้แปรรูป จุดรวบรวม และผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่	สำรวจคาเฟ่ แหล่งท่องเที่ยว ร้านของฝาก และจุดที่พร้อมเข้าร่วม	จัดทำ Coffee Database / Agency Role Matrix / ตัวชี้วัดปีฐาน
2572	พัฒนาแปลงคุณภาพ / ส่งเสริม GAP, Organic, Traceability / ระบบเก็บเกี่ยว	ถ่ายทอดการจัดการหลังเก็บเกี่ยวเบื้องต้น / ควบคุมความชื้น / คัดเกรด	คัดเลือกเส้นทางนำร่องและผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่พร้อม	ติดตามข้อมูลแปลงผลผลิต มาตรฐาน และกลุ่มเป้าหมาย
2573	ขยายแปลงคุณภาพ / เชื่อมผลผลิตเข้าสู่ระบบคัดเกรด	พัฒนาโรงคั่วหรือจุดคั่วต้นแบบ / Cupping / Product	ออกแบบเรื่องเล่าและกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์	ปรับปรุงฐานข้อมูลตลาด ผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการ

ปี	Track 1: Specialty Coffee Bean	Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	Track 3: Coffee Experience & Tourism	ระบบข้อมูล/ บริหารจัดการ
		Development / Packaging		
2574	สนับสนุนผลผลิตคุณภาพเข้าสู่ตลาดพรีเมียม	เชื่อมผลิตภัณฑ์กับผู้ซื้อ / พัฒนาแบรนด์และช่องทางจำหน่าย	Coffee Map / Coffee Route / Coffee Festival / Market Event	ติดตามตัวชี้วัดรายปี และประเมินผลกลางทาง
2575	สรุปโมเดลแปลงคุณภาพและขยายผล	สรุปโมเดล Processing Ecosystem และผลิตภัณฑ์พรีเมียม	สรุปโมเดล Coffee Experience และขยายเครือข่าย	ประเมินผล Flagship และจัดทำข้อเสนอระยะต่อไป

6.5 กิจกรรมเร่งด่วนปีแรก พ.ศ. 2571

ปี พ.ศ. 2571 เป็นปีเริ่มต้นของ Roadmap จึงควรเน้นการวางระบบพื้นฐานให้ชัดเจน เพื่อให้การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยในปีต่อไปสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ไม่กระจัดกระจาย และมีข้อมูลรองรับการตั้งเป้าหมาย ตัวชี้วัด และการจัดสรรงบประมาณ

เป้าหมายปี 2571

จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย คัดเลือกพื้นที่นำร่อง และกำหนดกลุ่มเป้าหมาย/เจ้าภาพร่วม เพื่อใช้เป็นฐานการพัฒนา Track 1–3 ในระยะ 5 ปี

ตารางที่ 25 กิจกรรมเร่งด่วนปีแรก พ.ศ. 2571

กิจกรรมเร่งด่วน	รายละเอียด	เหตุผลที่ต้องดำเนินการก่อน
1. จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย	รวบรวมข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล ผลผลิต กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ ผู้ซื้อ และจุดท่องเที่ยว	เพื่อให้มีข้อมูลปีฐานและสามารถตั้งตัวชี้วัดได้จริง
2. คัดเลือกพื้นที่นำร่อง	เลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพและกลุ่มพร้อม เช่น พื้นที่ผลิต พื้นที่แปรรูป และพื้นที่ท่องเที่ยว	เพื่อไม่ให้การดำเนินงานกระจายงบประมาณโดยไม่มีทิศทาง

กิจกรรมเร่งด่วน	รายละเอียด	เหตุผลที่ต้องดำเนินการก่อน
3. กำหนดมาตรฐานเบื้องต้นของกาแฟเมืองเลย	กำหนดแนวทางด้านคุณภาพผลเชอรี่ การเก็บเกี่ยว ความชื้น การคัดเกรด และระบบตรวจสอบย้อนกลับ	เพื่อให้ทุกกลุ่มพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน
4. จัดทำ Agency Role Matrix	กำหนดเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมในแต่ละ Track	เพื่อให้หน่วยงานรู้บทบาท ลดความซ้ำซ้อน และสามารถติดตามผลได้
5. จัดเวทีร่วมเกษตรกร กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ และผู้ประกอบการ	ตรวจสอบข้อมูล รับฟังความต้องการ และคัดเลือกกิจกรรมที่พร้อมเริ่มดำเนินการ	เพื่อให้แผนตั้งอยู่บนข้อมูลจริงและความพร้อมของพื้นที่
6. จัดทำกิจกรรมเร่งด่วนที่เห็นผลได้ในปีแรก	คัดเลือกกิจกรรมที่ทำได้เร็ว เช่น Coffee Map เบื้องต้น แปลงนำร่อง ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ หรือกิจกรรมเชื่อมโยงตลาด	เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เริ่มต้นและสร้างแรงขับเคลื่อนต่อเนื่อง

6.6 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติสำหรับปีแรก

เพื่อให้ Roadmap สามารถเริ่มขับเคลื่อนได้จริงในปีแรก ควรกำหนดข้อเสนอเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 26 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติสำหรับการขับเคลื่อนปีแรก

ข้อเสนอ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ระยะเวลาดำเนินการ
จัดทำชุดข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย ปีฐาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / เกษตรอำเภอ	ไตรมาส 1
คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มกาแฟนำร่อง	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย	ไตรมาส 1–2
สำรวจโรงคั่ว ผู้แปรรูป คาเฟ่ และผู้ประกอบการที่พร้อมร่วมโครงการ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย / สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย / สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย	ไตรมาส 1–2
จัดทำ Agency Role Matrix ของ Flagship กาแฟ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย	ไตรมาส 2
จัดเวทีร่วมภาคีห่วงโซ่กาแฟ	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย / สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย	ไตรมาส 2

ข้อเสนอ	ผู้รับผิดชอบหลัก	ระยะเวลาดำเนินการ
จัดทำข้อเสนอโครงการ/คำของบประมาณจาก Roadmap	หน่วยงานเจ้าภาพตามกิจกรรม	ไตรมาส 2–3
คัดเลือกกิจกรรมเร่งด่วนปีแรก	คณะทำงานกาแฟจังหวัดเลย / หน่วยงานเจ้าภาพ	ไตรมาส 3
รายงานความก้าวหน้าต่อกลไกติดตามผลระดับจังหวัด	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย / หน่วยงานเจ้าภาพหลัก	ทุก 6 เดือน

6.7 สรุป Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย

Roadmap การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575 เป็นกรอบการดำเนินงานที่ออกแบบให้สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพของกาแฟตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยเริ่มจากการจัดทำฐานข้อมูลและพื้นที่นำร่องในปี 2571 ต่อด้วยการพัฒนาแปลงคุณภาพและมาตรฐานต้นน้ำในปี 2572 การยกระดับหลังเก็บเกี่ยว คั่ว แปรรูป และผลิตภัณฑ์ในปี 2573 การเชื่อมโยงตลาดพรีเมียมและการท่องเที่ยวในปี 2574 และการขยายผลเป็น Flagship กาแฟจังหวัดเลยในปี 2575

การขับเคลื่อน Roadmap นี้จำเป็นต้องอาศัยเจ้าภาพร่วมหลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย ททท. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเลย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ และผู้ประกอบการ เพื่อให้กาแฟจังหวัดเลยสามารถยกระดับจากสินค้าเกษตรเฉพาะพื้นที่ไปสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม กล่าวโดยสรุป Roadmap นี้ทำหน้าที่เป็นกรอบลำดับการขับเคลื่อนจาก “ข้อมูล” ไปสู่ “คุณภาพ” จาก “คุณภาพ” ไปสู่ “มูลค่าเพิ่ม” และจาก “มูลค่าเพิ่ม” ไปสู่ “ภาพจำและประสบการณ์ของจังหวัด” ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยมีทิศทางชัดเจน ต่อเนื่อง และสามารถติดตามผลได้ตลอดระยะเวลา 5 ปี

7. เจ้าภาพและโครงสร้างคณะทำงานขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย

7.1 หลักการกำหนดเจ้าภาพและคณะทำงาน

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยภายใต้โครงการยกระดับกาแฟเมืองเลยสู่สินค้าเกษตรมูลค่าสูงและการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เป็นการดำเนินงานแบบครบห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่การผลิต การยกระดับมาตรฐาน การแปรรูป การตลาด การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ไปจนถึงระบบข้อมูลและการติดตามผล จึงไม่สามารถมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งดำเนินการเพียงลำพังได้

การกำหนดเจ้าภาพการขับเคลื่อนจึงควรใช้หลัก “หนึ่งกรอบยุทธศาสตร์ หลายคณะทำงาน และบทบาทชัดตามห่วงโซ่มูลค่า” โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดเลยทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักด้านการผลิตและการขับเคลื่อนสินค้าเกษตรเป้าหมาย ขณะที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลยทำหน้าที่เป็นหน่วยบูรณาการแผน ประสานหน่วยงาน จัดระบบข้อมูล และติดตามผลในภาพรวมของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย เพื่อให้การขับเคลื่อนมีความชัดเจนและสามารถติดตามผลได้จริง จึงเสนอให้จัดโครงสร้างการทำงานออกเป็น 6 คณะทำงานย่อยตามห่วงโซ่มูลค่า ได้แก่

1. คณะทำงานด้านการผลิตและทรัพยากร
2. คณะทำงานด้านมาตรฐานและการรับรองคุณภาพ
3. คณะทำงานด้านการแปรรูปและเพิ่มมูลค่า
4. คณะทำงานด้านการตลาดและแบรนด์
5. คณะทำงานด้านการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร
6. คณะทำงานด้านข้อมูล ติดตามผล และนโยบาย

โครงสร้างดังกล่าวจะช่วยให้หน่วยงานเห็นบทบาทของตนเองชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของกิจกรรม และทำให้ Roadmap การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575 สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นระบบ

7.2 โครงสร้างคณะทำงานย่อยตามห่วงโซ่มูลค่า

ตารางที่ 27 โครงสร้างคณะทำงานย่อยเพื่อขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย

คณะทำงาน	ขอบเขตภารกิจ	หน่วยงานนำ	หน่วยงานร่วม/ภาคี
คณะทำงานที่ 1 Production & Resource Team	ดูแลการผลิต พื้นที่ปลูก พันธุ์กาแฟ ดิน น้ำ ระบบแปลง พื้นที่นำร่อง และทรัพยากรการผลิต	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย	เกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย สำนักงานพัฒนาที่ดินเลย โครงการชลประทานเลย อปท. กลุ่มกาแฟ
คณะทำงานที่ 2 Standard & Certification Team	ดูแล GAP, Organic, Traceability, มาตรฐานกาแฟคุณภาพ คุณภาพผลเชอรี่ คุณภาพเมล็ด และระบบรับรอง	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย / สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย สถาบันการศึกษา กลุ่มกาแฟ

คณะทำงาน	ขอบเขตภารกิจ	หน่วยงานนำ	หน่วยงานร่วม/ภาคี
คณะทำงานที่ 3 Value-added & Processing Team	ดูแลการจัดการหลังเก็บเกี่ยว การหมัก การตาก การคัดเกรด โรงคั่ว Cupping การแปรรูปผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐานสถานที่ผลิต	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย พัฒนาชุมชนจังหวัดเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โรงคั่ว ผู้แปรรูป วิสาหกิจชุมชน
คณะทำงานที่ 4 Market & Brand Team	ดูแลตลาด ช่องทางจำหน่าย ผู้ซื้อ ราคา แบรนด์กลาง Storytelling, Coffee Map, Coffee Route และกิจกรรมส่งเสริมการตลาด	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย ททท. พัฒนาชุมชนจังหวัดเลย หอการค้าจังหวัดเลย คาเฟ่ร้านของฝาก โรงแรม ผู้ประกอบการ
คณะทำงานที่ 5 Farmer & Institution Development Team	ดูแลการพัฒนาเกษตรกร กลุ่มกาแฟ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ Smart Farmer/YSF บัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการกลุ่ม	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเลย สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย ธ.ก.ส. กลุ่มกาแฟ วิสาหกิจชุมชน
คณะทำงานที่ 6 Data, Monitoring & Policy Team	ดูแล Coffee Database, KPI รายปี, Roadmap, Agency Role Matrix, Dashboard, การติดตามผล และข้อเสนอเชิงนโยบาย	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย	สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย หน่วยงานเจ้าภาพแต่ละคณะทำงาน สถาบันการศึกษา ทีมข้อมูล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.3 ความเชื่อมโยงคณะทำงานกับ 3 Track การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย

การจัดคณะทำงานทั้ง 6 กลุ่มควรเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยตาม 3 Track เพื่อให้การดำเนินงานไม่แยกส่วน และสามารถขับเคลื่อนจากต้นน้ำสู่ปลายน้ำได้ครบถ้วน ดังนี้

ตารางที่ 28 ความเชื่อมโยงคณะทำงานกับ 3 Track การพัฒนากาแฟจังหวัดเลย

Track การพัฒนา	**คณะทำงานหลักที่เกี่ยวข้อง**	**บทบาทสำคัญ**
Track 1: Specialty Coffee Bean	คณะทำงานที่ 1 Production & Resource Team / คณะทำงานที่ 2 Standard & Certification Team / คณะทำงานที่ 5 Farmer & Institution Development Team	พัฒนาพื้นที่ปลูก แปลงนำร่องเกษตรกร กลุ่มกาแฟ คุณภาพเมล็ด มาตรฐานการผลิต และระบบตรวจสอบย้อนกลับ
Track 2: Roasting & Processing Ecosystem	คณะทำงานที่ 3 Value-added & Processing Team / คณะทำงานที่ 2 Standard & Certification Team / คณะทำงานที่ 4 Market & Brand Team	พัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว โรงคั่ว Cupping ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ มาตรฐานเชิงพาณิชย์ และช่องทางตลาด
Track 3: Coffee Experience & Tourism	คณะทำงานที่ 4 Market & Brand Team / คณะทำงานที่ 3 Value-added & Processing Team / คณะทำงานที่ 6 Data, Monitoring & Policy Team	พัฒนา Coffee Map, Coffee Route, Coffee Experience, Storytelling, กิจกรรมส่งเสริมตลาด และการสื่อสารภาพลักษณ์กาแฟเมืองเลย
ระบบสนับสนุนกลาง	คณะทำงานที่ 6 Data, Monitoring & Policy Team	จัดทำฐานข้อมูลกลาง ตัวชี้วัดรายปี ระบบติดตามผล และรายงานผลการขับเคลื่อนตาม Roadmap

7.4 บทบาทของหน่วยงานหลักในระบบการขับเคลื่อน

7.4.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย

สำนักงานเกษตรจังหวัดเลยควรทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักของ Flagship กาแฟจังหวัดเลย โดยเฉพาะด้านการผลิต เกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่นำร่อง และการยกระดับแปลงกาแฟคุณภาพ บทบาทสำคัญ ได้แก่

1) สำรวจและยืนยันข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟรายอำเภอ
2) จัดทำข้อมูลพื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล พันธุ์กาแฟ ผลผลิต และกลุ่มกาแฟ
3) คัดเลือกพื้นที่นำร่องและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย
4) ส่งเสริมการจัดการแปลงกาแฟคุณภาพ
5) ประสานเกษตรอำเภอและกลุ่มกาแฟในพื้นที่
6) ขับเคลื่อนมาตรฐานการผลิตและระบบตรวจสอบย้อนกลับร่วมกับหน่วยงานวิชาการ
7) ประสานผลผลิตคุณภาพเข้าสู่ระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว แปรรูป และตลาด

7.4.2 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลยควรทำหน้าที่เป็นหน่วยบูรณาการแผนและติดตามผลของ Flagship กาแฟจังหวัดเลย โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมด แต่ทำหน้าที่เชื่อมแผน หน่วยงาน และข้อมูลให้เป็นระบบ บทบาทสำคัญ ได้แก่

1) ประสานการบูรณาการแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2) จัดทำและปรับปรุง Roadmap การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย
3) จัดทำ Agency Role Matrix ของ Flagship กาแฟ
4) ติดตามข้อมูลตัวชี้วัดและรายงานความก้าวหน้า
5) สนับสนุนการจัดทำ Project Idea แผนงาน และคำของบประมาณร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพ
6) จัดทำรายงานสรุปผลการขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลยในระดับแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

7.4.3 หน่วยงานด้านวิชาการ มาตรฐาน และทรัพยากร

หน่วยงานด้านวิชาการ มาตรฐาน และทรัพยากร เช่น ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย สำนักงานพัฒนาที่ดินเลย และโครงการชลประทานเลย มีบทบาทสนับสนุนด้านพันธุ์กาแฟ การจัดการแปลง การพัฒนาคุณภาพเมล็ด การรับรองมาตรฐาน GAP/Organic การจัดการดิน น้ำ และความเหมาะสมของพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยมีฐานการผลิตที่มั่นคงและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่จริง

7.4.4 หน่วยงานด้านแปรรูป ผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานสถานประกอบการ

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย สถาบันการศึกษา โรงคั่ว ผู้แปรรูป และวิสาหกิจชุมชน มีบทบาทสำคัญในการยกระดับกาแฟจังหวัดเลยจากวัตถุดิบไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ผ่านการพัฒนาระบบหลังเก็บเกี่ยว การคั่ว การแปรรูป การทดสอบคุณภาพ Cupping การออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ มาตรฐานสถานที่ผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์

7.4.5 หน่วยงานด้านตลาด แบรนด์ และการท่องเที่ยว

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย ททท. หอการค้าจังหวัดเลย คาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก และผู้ประกอบการท่องเที่ยว มีบทบาทในการเชื่อมโยงกาแฟจังหวัดเลยกับตลาด ผู้ซื้อ ช่องทางจำหน่าย แบรนด์กลาง เรื่องเล่า Coffee Map, Coffee Route, Coffee Festival และกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์ เพื่อให้กาแฟจังหวัดเลยเป็นทั้งสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและภาพจำด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด

7.5 บทบาทของเจ้าภาพรองและหน่วยงานร่วม

ตารางที่ 29 บทบาทเจ้าภาพรองและหน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลย

หน่วยงาน/ภาคี	บทบาทที่ควรดำเนินการ
ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย	สนับสนุนองค์ความรู้ด้านพันธุ์กาแฟ การจัดการแปลง การพัฒนาคุณภาพเมล็ด การเก็บเกี่ยว และคำแนะนำเชิงวิชาการ
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย	สนับสนุนมาตรฐาน GAP/Organic การรับรองมาตรฐาน และแนวทางการผลิตปลอดภัย
เกษตรอำเภอพื้นที่เป้าหมาย	สำรวจข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ปลูก กลุ่มกาแฟ แปลงนำร่อง และติดตามการดำเนินงานในพื้นที่
สำนักงานพัฒนาที่ดินเลย	สนับสนุนข้อมูลดิน ความเหมาะสมของพื้นที่ การปรับปรุงดิน และการจัดการทรัพยากรดิน
โครงการชลประทานเลย	สนับสนุนข้อมูลแหล่งน้ำ ความต้องการน้ำ และแนวทางบริหารจัดการน้ำในพื้นที่กาแฟ
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย	สนับสนุนการยกระดับโรงคั่ว การแปรรูป มาตรฐานสถานประกอบการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย	สนับสนุนด้าน อย. สุขลักษณะสถานที่ผลิต และมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร/เครื่องดื่ม
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย	สนับสนุนข้อมูลตลาด ราคา ข้อมูลผู้ซื้อ การเชื่อมโยงตลาด และช่องทางจำหน่าย
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย	สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP บรรจุภัณฑ์ ของฝาก และช่องทางจำหน่ายชุมชน
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเลย	สนับสนุนการรวมกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม ระบบรวบรวมผลผลิต และกลไกสหกรณ์

หน่วยงาน/ภาคี	บทบาทที่ควรดำเนินการ
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	สนับสนุนบัญชีต้นทุน บัญชีครัวเรือน และข้อมูลทางการเงินของกลุ่ม/สหกรณ์
ธ.ก.ส.	สนับสนุนแหล่งทุน การพัฒนาเกษตรกร และการเชื่อมโยงเครื่องมือทางการเงินที่เหมาะสม
สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย	สนับสนุน Coffee Route, Coffee Map, Coffee Festival และการเชื่อมโยงกับเมืองท่องเที่ยว
ททท.	สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ เส้นทางท่องเที่ยว แคมเปญ และการเชื่อมตลาดนักท่องเที่ยว
อปท. ในพื้นที่เป้าหมาย	สนับสนุนพื้นที่ กิจกรรมชุมชน โครงสร้างพื้นฐานระดับท้องถิ่น และการประสานประชาชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย / สถาบันการศึกษา	สนับสนุนการวิจัย Cupping การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบ Storytelling สื่อ และการประเมินผล
กลุ่มกาแฟ / วิสาหกิจชุมชน	ผลิต รวบรวม คัดเกรด แปรรูปเบื้องต้น และร่วมขับเคลื่อนมาตรฐาน
โรงคั่ว / ผู้แปรรูป / คาเฟ่	คั่ว แปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ จำหน่าย และเป็นจุดเชื่อมตลาดกับผู้บริโภค
โรงแรม / ร้านอาหาร / ร้านของฝาก	ใช้กาแฟเมืองเลยเป็นสินค้า บริการ Welcome Drink, Signature Menu และของฝากพรีเมียม
ผู้ประกอบการท่องเที่ยว / ชุมชน	ร่วมออกแบบประสบการณ์กาแฟ กิจกรรมท่องเที่ยว และเส้นทาง Coffee Experience

7.6 กลไกการประสานงานและติดตามผล

เพื่อให้การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลยสามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่อง ควรกำหนดกลไกการประสานงานและติดตามผล ดังนี้

7.6.1 การจัดตั้งคณะทำงานย่อยตามห่วงโซ่มูลค่า

ควรจัดตั้งคณะทำงานย่อยตามห่วงโซ่มูลค่า 6 คณะทำงาน ได้แก่ ด้านการผลิตและทรัพยากร ด้านมาตรฐานและการรับรองคุณภาพ ด้านการแปรรูปและเพิ่มมูลค่า ด้านการตลาดและแบรนด์ ด้านการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร และด้านข้อมูล ติดตามผล และนโยบาย เพื่อให้แต่ละคณะทำงานรับผิดชอบภารกิจตามช่วงห่วงโซ่มูลค่าอย่างชัดเจน

7.6.2 การประชุมติดตามผลเป็นระยะ

ควรมีการติดตามความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1–2 ครั้ง โดยให้หน่วยงานเจ้าภาพหลักและคณะทำงานแต่ละด้านรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอการปรับปรุง Roadmap เพื่อให้การขับเคลื่อนมีความต่อเนื่องและสามารถปรับตามสถานการณ์ได้

7.6.3 การใช้ Agency Role Matrix

ควรจัดทำ Agency Role Matrix หรือเมทริกซ์บทบาทหน่วยงาน เพื่อแสดงให้ชัดว่าแต่ละหน่วยงานรับผิดชอบกิจกรรมใด ผลผลิตใด และตัวชี้วัดใด การใช้เครื่องมือนี้จะช่วยลดความ

ซ้ำซ้อนของกิจกรรม ทำให้หน่วยงานทำงานบนบทบาทของตนเอง และทำให้การติดตามผลมีความชัดเจนมากขึ้น

7.6.4 การใช้ข้อมูลกลางในการติดตามผล

ควรใช้ Coffee Database และ Agri Data Dashboard เป็นฐานติดตามความก้าวหน้า เช่น พื้นที่นำร่อง เกษตรกร กลุ่มกาแฟ ผลผลิต มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ ตลาด ผู้ซื้อ และกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้การติดตามผลไม่ได้อยู่บนการรายงานเชิงบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่มีข้อมูลปีฐานและตัวชี้วัดรองรับ

7.7 สรุปโครงสร้างเจ้าภาพและกลไกขับเคลื่อน

การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลยให้เป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงและสินค้าอัตลักษณ์ของจังหวัด จำเป็นต้องมีระบบเจ้าภาพที่ชัดเจนและทำงานเชื่อมโยงกันตลอดห่วงโซ่มูลค่า โครงสร้าง 6 คณะทำงานย่อยจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นบทบาทของตนเอง ลดการทำงานซ้ำซ้อน และสามารถติดตามผลได้จริง

กล่าวโดยสรุป สำนักงานเกษตรจังหวัดเลยควรเป็นเจ้าภาพหลักด้านการผลิตและพื้นที่เป้าหมาย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลยควรเป็นหน่วยบูรณาการแผนและติดตามผล ขณะที่หน่วยงานด้านมาตรฐาน แปรรูป ตลาด ท่องเที่ยว พัฒนาเกษตรกร ข้อมูล สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และชุมชน ควรเข้ามาร่วมขับเคลื่อนตามบทบาทใน 6 คณะทำงานย่อย เพื่อให้ Roadmap กาแฟจังหวัดเลย พ.ศ. 2571–2575 สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีเจ้าภาพครบทุกช่วงห่วงโซ่มูลค่า และนำไปสู่การยกระดับกาแฟเมืองเลยเป็นสินค้าเรือธงเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

8. กิจกรรมเร่งด่วนและข้อเสนอการขับเคลื่อนปีแรก (Quick Win)

8.1 หลักการกำหนดกิจกรรมเร่งด่วนในปีแรก

การขับเคลื่อนการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยในระยะเริ่มต้นของแผน พ.ศ. 2571–2575 ควรกำหนดกิจกรรมเร่งด่วนที่สามารถดำเนินการได้ในปีแรก เพื่อวางรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาระยะต่อไป โดยกิจกรรมดังกล่าวควรมุ่งเน้นการจัดระบบข้อมูล การคัดเลือกพื้นที่นำร่อง การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนามาตรฐานเบื้องต้น การเชื่อมโยงตลาด และการสร้างต้นแบบการพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์

ทั้งนี้ กิจกรรมเร่งด่วนในปีแรกไม่ควรเป็นเพียงกิจกรรมระยะสั้นหรือกิจกรรมประชาสัมพันธ์เฉพาะครั้ง แต่ควรเป็นกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงต่อเนื่องกับ Roadmap การพัฒนากาแฟจังหวัด

เลยตลอดระยะเวลา 5 ปี และสามารถใช้เป็นฐานในการจัดทำคำของบประมาณ แผนปฏิบัติการ และระบบติดตามผลในปีถัดไป

กิจกรรมเร่งด่วนจึงควรมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ ดำเนินการได้จากข้อมูลและกลไกหน่วยงานที่มีอยู่ ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสม สามารถสร้างผลผลิตที่นำไปใช้ต่อได้จริง เชื่อมโยงกับการพัฒนากาแฟครบห่วงโซ่มูลค่า สนับสนุนการจัดทำตัวชี้วัดและ Roadmap ระยะ 5 ปี และสอดคล้องกับตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดและแบบฟอร์มงบประมาณจังหวัด

8.2 เป้าหมายการขับเคลื่อนปีแรก

เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนในปีแรก คือ การจัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย การคัดเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายนำร่อง การกำหนดบทบาทหน่วยงานเจ้าภาพ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพเบื้องต้น และการทดลองกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงการผลิต การแปรรูป ตลาด และการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม

กล่าวโดยสรุป ปีแรกควรเป็นปีของการ “จัดระบบและวางฐาน” เพื่อให้การดำเนินงานในปีต่อไปสามารถขยายผลได้อย่างมีทิศทาง

ตารางที่ 30 เป้าหมายการขับเคลื่อนปีแรก

เป้าหมาย	แนวทางดำเนินการ
จัดทำข้อมูลปีฐานกาแฟจังหวัดเลย	รวบรวมข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ปลูก ผลผลิต กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว ผู้แปรรูป คาเฟ่ ตลาด และจุดท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
คัดเลือกพื้นที่นำร่อง	พิจารณาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการผลิต ความพร้อมของเกษตรกรกลุ่ม และโอกาสเชื่อมโยงตลาด
กำหนดกลุ่มเป้าหมาย	ระบุเกษตรกร กลุ่มกาแฟ วิสาหกิจชุมชน โรงคั่ว คาเฟ่ ผู้ประกอบการ และภาคีที่พร้อมเข้าร่วม
กำหนดบทบาทหน่วยงาน	จัดทำบทบาทเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง และหน่วยงานร่วมตามห่วงโซ่มูลค่า
พัฒนากิจกรรมนำร่อง	เริ่มดำเนินกิจกรรมต้นแบบด้านคุณภาพเมล็ด ผลิตภัณฑ์ ตลาด และ Coffee Experience

8.3 ความเชื่อมโยงกิจกรรมเร่งด่วนกับตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด

เพื่อให้กิจกรรมเร่งด่วนปีแรกของกาแฟจังหวัดเลยสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนงาน โครงการ และคำของบประมาณได้อย่างสอดคล้องกับกรอบการพัฒนาจังหวัด ควรเชื่อมโยงกิจกรรมกับยุทธศาสตร์ แนวทาง แผนงาน และตัวชี้วัดของจังหวัดตามแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลตัวชี้วัดการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2571–2575 ของจังหวัดเลย พบว่า การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยสามารถเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์จังหวัดด้าน “เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” และเชื่อมโยงโดยตรงกับยุทธศาสตร์จังหวัดอย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรสมัยใหม่ การผลิต การค้า และการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน

ตารางที่ 31 ความเชื่อมโยงกิจกรรมเร่งด่วนกาแฟจังหวัดเลยกับยุทธศาสตร์ แผนงาน และตัวชี้วัดจังหวัด

กิจกรรมเร่งด่วน	ยุทธศาสตร์/แนวทางจังหวัดที่เชื่อมโยง	แผนงานที่เกี่ยวข้อง	ตัวชี้วัดจังหวัดที่เชื่อมโยง	เหตุผลในการเชื่อมโยง
1. จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยและแผนที่กาแฟเบื้องต้น	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรสมัยใหม่ฯ / แนวทาง 2.1 เพิ่มผลิตภาพด้านการเกษตรเพื่อเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงฯ	แผนงานที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ GPP ภาคการเกษตรต่อปี / ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแปลงหรือฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐานต่อปี	ฐานข้อมูลเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดพื้นที่นำร่องตัวชี้วัด และการติดตามผลด้านผลิตภาพและมาตรฐาน
2. คัดเลือกพื้นที่นำร่องและกลุ่มกาแฟต้นแบบ	ยุทธศาสตร์ที่ 2 / แนวทาง 2.1	แผนงานที่ 3	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ GPP ภาคการเกษตรต่อปี / ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแปลงหรือฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐานต่อปี	พื้นที่นำร่องและกลุ่มต้นแบบเป็นฐานการเพิ่มผลิตภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตกาแฟ
3. จัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพ	ยุทธศาสตร์ที่ 2 / แนวทาง 2.1	แผนงานที่ 3	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแปลงหรือ	แนวปฏิบัติกลางช่วยให้การผลิตและหลังเก็บเกี่ยวมี

กิจกรรมเร่งด่วน	ยุทธศาสตร์/แนวทางจังหวัดที่เชื่อมโยง	แผนงานที่เกี่ยวข้อง	ตัวชี้วัดจังหวัดที่เชื่อมโยง	เหตุผลในการเชื่อมโยง
เมล็ดกาแฟเมืองเลย			ฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐานต่อปี	มาตรฐานร่วม และเป็นฐานเข้าสู่ GAP, Organic หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง
4. พัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบและบรรจุภัณฑ์นำร่อง	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การผลิต การค้า และการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม / แนวทาง 3.1 สนับสนุนการจัดการอุตสาหกรรมการผลิต การค้า และการบริการ มุ่งสู่มาตรฐาน	แผนงานที่ 5 สนับสนุนการจัดการอุตสาหกรรมการผลิต การค้า และการบริการ มุ่งสู่มาตรฐาน	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของหน่วยงานที่ได้รับรองมาตรฐานต่อปี / อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และมาตรฐาน ช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าและยกระดับการผลิตเชิงพาณิชย์
5. จัดทำข้อมูลผู้ซื้อและเชื่อมโยงตลาดนำร่อง	ยุทธศาสตร์ที่ 3 / แนวทาง 3.1	แผนงานที่ 5	อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด / อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัด	การเชื่อมโยงตลาดช่วยให้สินค้าเข้าสู่ช่องทางจำหน่ายจริง และสนับสนุนรายได้ของเกษตรกร กลุ่ม และผู้ประกอบการ
6. ออกแบบกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน / แนวทาง 1.1, 1.3 และ 1.4	แผนงานที่ 1 พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและบริการ / แผนงานที่ 2 ส่งเสริมการตลาดและการ	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยวต่อปี / จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองตาม	กิจกรรม Coffee Route, Coffee Map และ Coffee Experience เชื่อมโยงกาแฟกับการท่องเที่ยวเชิง

กิจกรรมเร่งด่วน	ยุทธศาสตร์/แนวทางจังหวัดที่เชื่อมโยง	แผนงานที่เกี่ยวข้อง	ตัวชี้วัดจังหวัดที่เชื่อมโยง	เหตุผลในการเชื่อมโยง
		ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	มาตรฐานการท่องเที่ยว	สุขภาพและประสบการณ์ของจังหวัด

หมายเหตุ: การเชื่อมโยงตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นการเชื่อมโยงเบื้องต้นเพื่อให้กิจกรรมเร่งด่วนของกาแฟจังหวัดเลยสอดคล้องกับกรอบการพัฒนาจังหวัด และควรให้หน่วยงานเจ้าภาพตรวจสอบค่าเป้าหมายและหน่วยรับผิดชอบอีกครั้งก่อนจัดทำคำของบประมาณ

8.4 กิจกรรมเร่งด่วนที่ควรดำเนินการในปีแรก

กิจกรรมเร่งด่วนที่ 1 “จัดทำฐานข้อมูล ฐานงานเดิม และคัดเลือกพื้นที่นำร่องกาแฟจังหวัดเลย”

การจัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยเป็นภารกิจสำคัญในปีแรก เนื่องจากข้อมูลปีฐานเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ตัวชี้วัด งบประมาณ และการติดตามผล หากไม่มีข้อมูลร่วมของจังหวัด การขับเคลื่อนกาแฟอาจดำเนินการแบบแยกส่วน และไม่สามารถประเมินผลรวมในระดับจังหวัดได้อย่างชัดเจน

แนวทางดำเนินงาน

1) สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟรายอำเภอ
2) สำรวจพื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล พันธุ์กาแฟ อายุแปลง ผลผลิต และผลผลิตเฉลี่ย
3) รวบรวมข้อมูลกลุ่มกาแฟ วิสาหกิจชุมชน โรงคั่ว ผู้แปรรูป คาเฟ่ ร้านของฝาก และจุดท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง
4) จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยในรูปแบบที่หน่วยงานสามารถใช้ร่วมกันได้
5) จัดทำแผนที่กาแฟจังหวัดเลยเบื้องต้น เพื่อแสดงแหล่งผลิต แหล่งแปรรูป จุดจำหน่าย และจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยว

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

1) ฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย
2) แผนที่กาแฟจังหวัดเลยเบื้องต้น
3) รายชื่อพื้นที่นำร่องและกลุ่มเป้าหมาย
4) ข้อมูลปีฐานสำหรับใช้กำหนดตัวชี้วัดและ Roadmap

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลย เกษตรอำเภอ หน่วยงานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กลุ่มกาแฟ และสถาบันการศึกษา

กิจกรรมเร่งด่วนที่ 2 คัดเลือกพื้นที่นำร่องและกลุ่มกาแฟต้นแบบ

การคัดเลือกพื้นที่นำร่องควรดำเนินการบนฐานข้อมูลและความพร้อมของพื้นที่ ไม่ควรขยายการดำเนินงานแบบกว้างโดยไม่มีจุดเน้น เนื่องจากกาแฟเป็นสินค้าที่ต้องอาศัยคุณภาพ ความสม่ำเสมอ และการเชื่อมโยงตลาด การเริ่มจากพื้นที่และกลุ่มที่มีศักยภาพจะช่วยให้เกิดต้นแบบที่สามารถถอดบทเรียนและขยายผลได้ในระยะต่อไป

แนวทางดำเนินงาน

1) กำหนดเกณฑ์คัดเลือกพื้นที่นำร่อง เช่น ความเหมาะสมของพื้นที่ ความพร้อมของเกษตรกร การรวมกลุ่ม ผลผลิตเดิม และศักยภาพเชื่อมโยงตลาด
2) คัดเลือกพื้นที่นำร่องในอำเภอที่มีศักยภาพด้านกาแฟ
3) คัดเลือกเกษตรกร กลุ่มกาแฟ หรือวิสาหกิจชุมชนที่พร้อมเข้าร่วม
4) จัดทำแผนพัฒนาแปลงคุณภาพและกลุ่มเป้าหมายรายพื้นที่
5) เชื่อมโยงพื้นที่นำร่องกับหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานด้านมาตรฐาน และตลาด

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

1) พื้นที่นำร่องกาแฟคุณภาพ
2) กลุ่มกาแฟต้นแบบ
3) แผนพัฒนาแปลงคุณภาพรายพื้นที่
4) กลุ่มเป้าหมายที่พร้อมเข้าสู่กระบวนการพัฒนาในระยะต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย เกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มกาแฟ

กิจกรรมเร่งด่วนที่ 3 จัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพเมล็ดกาแฟเมืองเลย

คุณภาพเมล็ดกาแฟเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้าสู่ตลาดกาแฟคุณภาพ หากแต่ละพื้นที่มีวิธีการเก็บเกี่ยว การหมัก การตาก การลดความชื้น และการคัดเกรดแตกต่างกันโดยไม่มีมาตรฐานร่วม จะส่งผลให้คุณภาพกาแฟไม่สม่ำเสมอ และยากต่อการสร้างความเชื่อมั่นของตลาด
ดังนั้น ในปีแรกควรจัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพเมล็ดกาแฟเมืองเลย เพื่อใช้เป็นกรอบร่วมสำหรับพื้นที่นำร่องและกลุ่มกาแฟต้นแบบ

แนวทางดำเนินงาน

1) จัดทำแนวทางการเก็บเกี่ยวผลกาแฟตามระดับความสุกที่เหมาะสม
2) กำหนดแนวทางการหมัก การตาก การลดความชื้น และการเก็บรักษา
3) กำหนดเกณฑ์การคัดเกรดเมล็ดกาแฟเบื้องต้น
4) ถ่ายทอดแนวปฏิบัติให้แก่กลุ่มกาแฟนำร่อง
5) ทดลองใช้แนวปฏิบัติในพื้นที่นำร่องและสรุปบทเรียน

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

1) แนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพเมล็ดกาแฟเมืองเลย
2) กลุ่มนำร่องที่เริ่มใช้แนวปฏิบัติร่วม
3) ข้อมูลคุณภาพเมล็ดเบื้องต้น
4) ฐานสำหรับพัฒนาระบบ Cupping และมาตรฐานในปีต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศูนย์วิจัยพืชสวนเลย สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเลย สถาบันการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกาแฟ และกลุ่มกาแฟ

กิจกรรมเร่งด่วนที่ 4 พัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบและบรรจุภัณฑ์นำร่อง

การยกระดับกาแฟจังหวัดเลยให้เป็นสินค้าเกษตรมูลค่าสูงจำเป็นต้องมีผลิตภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารคุณค่าและอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ในปีแรกจึงควรคัดเลือกกลุ่มหรือผู้ประกอบการที่มีความพร้อม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เช่น กาแฟคั่ว กาแฟดริป ชุดของฝาก หรือผลิตภัณฑ์กาแฟรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับตลาด

แนวทางดำเนินงาน

1) คัดเลือกกลุ่มกาแฟหรือผู้ประกอบการที่มีความพร้อม
2) พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบ
3) ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ฉลาก และข้อมูลสินค้า
4) เชื่อมโยงมาตรฐานที่จำเป็นต่อการจำหน่าย
5) ทดลองจำหน่ายในช่องทางนำร่อง เช่น คาเฟ่ ร้านของฝาก งานแสดงสินค้า หรือช่องทางออนไลน์
6) เก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อนำไปปรับปรุงผลิตภัณฑ์

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบ
2) บรรจุภัณฑ์และฉลากนำร่อง
3) ช่องทางทดลองจำหน่าย
4) ข้อมูลตอบรับจากตลาด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย ผู้ประกอบการกาแฟ วิสาหกิจชุมชน และสถาบันการศึกษา

กิจกรรมเร่งด่วนที่ 5 จัดทำข้อมูลผู้ซื้อและเชื่อมโยงตลาดนำร่อง

การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยควรใช้หลักตลาดนำการผลิต ดังนั้น การมีข้อมูลผู้ซื้อ ช่องทางจำหน่าย ราคา คุณภาพที่ตลาดต้องการ และปริมาณความต้องการ จึงเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการกำหนดทิศทางการผลิตและการแปรรูปในระยะต่อไป

แนวทางดำเนินงาน

1) สำรวจผู้ซื้อ โรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก โรงแรม และช่องทางตลาดที่สนใจกาแฟเมืองเลย
2) จัดทำฐานข้อมูลผู้ซื้อและช่องทางตลาด
3) เชื่อมโยงกลุ่มกาแฟกับผู้ซื้อที่มีศักยภาพ
4) ทดลองกิจกรรมเชื่อมโยงตลาดนำร่อง
5) เก็บข้อมูลราคา คุณภาพที่ตลาดต้องการ รูปแบบสินค้า และเงื่อนไขการรับซื้อ

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

1) ฐานข้อมูลผู้ซื้อและช่องทางตลาด
2) กิจกรรมเชื่อมโยงตลาดนำร่อง
3) ข้อมูลราคาและความต้องการตลาด
4) แนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับตลาด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย หอการค้าจังหวัดเลย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเลย กลุ่มกาแฟ โรงคั่ว คาเฟ่ ร้านของฝาก และผู้ประกอบการ

กิจกรรมเร่งด่วนที่ 6 ออกแบบกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง

กาแฟจังหวัดเลยมีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว แต่การขับเคลื่อนให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องออกแบบเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมและรับรู้ได้อย่างชัดเจน ไม่ใช่เพียงการประชาสัมพันธ์ว่าจังหวัดเลยมีกาแฟ

ในปีแรกจึงควรออกแบบกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง เพื่อทดสอบความพร้อมของพื้นที่ คาเฟ่ โรงคั่ว ชุมชน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

แนวทางดำเนินงาน

1) คัดเลือกแหล่งผลิต คาเฟ่ โรงคั่ว ร้านของฝาก ชุมชน หรือจุดท่องเที่ยวที่มีความพร้อม

2) ออกแบบกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์ เช่น การชิมกาแฟ การเรียนรู้กระบวนการผลิต การคั่วกาแฟ การเยี่ยมชมแหล่งผลิต หรือกิจกรรมของฝาก
3) จัดทำ Coffee Route หรือ Coffee Map รุ่นทดลอง
4) เชื่อมโยงกับโรงแรม คาเฟ่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5) ทดลองกิจกรรมและเก็บข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วม

ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ

1) กิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง
2) Coffee Route หรือ Coffee Map รุ่นทดลอง
3) เครือข่ายคาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก ชุมชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยว
4) ข้อมูลสำหรับพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวกาแฟในปีต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเลย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเลย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คาเฟ่ โรงแรม ร้านของฝาก ชุมชน กลุ่มกาแฟ และผู้ประกอบการท่องเที่ยว

8.5 ตารางสรุปกิจกรรมเร่งด่วนปีแรก

ตารางที่ 32 สรุปกิจกรรมเร่งด่วนปีแรกของกาแฟจังหวัดเลย

กิจกรรมเร่งด่วน	รายละเอียดโดยสรุป	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง	ความเชื่อมโยงกับ Roadmap
1. ฐานข้อมูลกาแฟและแผนที่กาแฟเบื้องต้น	รวบรวมข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ กลุ่ม โรงคั่ว คาเฟ่ ตลาด และจุดท่องเที่ยว	มีข้อมูลปีฐานและพื้นที่นำร่อง	ฐานของ Roadmap ปี 2571
2. พื้นที่นำร่องและกลุ่มกาแฟต้นแบบ	คัดเลือกพื้นที่และกลุ่มที่มีศักยภาพ	มีต้นแบบการพัฒนาที่ขยายผลได้	เชื่อม Track 1
3. แนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพเมล็ด	กำหนดแนวทางเก็บเกี่ยว หมักตาก ลดความชื้น และคัดเกรด	คุณภาพเมล็ดเริ่มมีมาตรฐานร่วม	เชื่อม Track 1 และ Track 2
4. ผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบ	พัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และช่องทางทดลองจำหน่าย	มีผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงที่จับต้องได้	เชื่อม Track 2
5. ข้อมูลผู้ซื้อและตลาดนำร่อง	สำรวจผู้ซื้อและจัดกิจกรรมเชื่อมโยงตลาด	ผลิตได้ตรงกับความต้องการตลาด	เชื่อม Track 2 และ Track 3
6. กิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง	ออกแบบ Coffee Route / Coffee Experience รุ่นทดลอง	เชื่อมกาแฟกับการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม	เชื่อม Track 3

8.6 ข้อเสนอการขับเคลื่อนปีแรก

เพื่อให้การดำเนินงานกาแฟจังหวัดเลยในปีแรกสามารถเริ่มต้นได้อย่างเป็นระบบ เห็นควรกำหนดข้อเสนอการขับเคลื่อน ดังนี้

1. ให้จัดทำฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลยและแผนที่กาแฟเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลปีฐานในการจัดทำตัวชี้วัด Roadmap และคำของบประมาณ
2. ให้คัดเลือกพื้นที่นำร่องและกลุ่มกาแฟต้นแบบ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของพื้นที่ ความพร้อมของเกษตรกร และศักยภาพเชื่อมโยงตลาด
3. ให้จัดทำแนวปฏิบัติกลางด้านคุณภาพเมล็ดกาแฟเมืองเลย เพื่อใช้เป็นกรอบร่วมในการพัฒนากลุ่มนำร่อง
4. ให้พัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบ บรรจุภัณฑ์ และช่องทางทดลองจำหน่าย เพื่อทดสอบศักยภาพตลาด
5. ให้จัดทำข้อมูลผู้ซื้อและเชื่อมโยงตลาดนำร่อง เพื่อสนับสนุนแนวทางตลาดนำการผลิต
6. ให้พัฒนากิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง เพื่อเชื่อมโยงกาแฟกับคาเฟ่ ของฝาก ชุมชน และการท่องเที่ยว
7. ให้หน่วยงานเจ้าภาพตาม Track จัดทำรายละเอียดกิจกรรม งบประมาณ ตัวชี้วัด และข้อมูลประกอบคำของบประมาณตามบทบาทของตน
8. ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเลยรวบรวมข้อมูล ติดตามความก้าวหน้า และสรุปผลการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานเจ้าภาพเป็นระยะ

8.7 สรุปข้อเสนอการขับเคลื่อนปีแรก

การขับเคลื่อนกาแฟจังหวัดเลยในปีแรกควรมุ่งเน้นการวางฐานสำคัญสำหรับการดำเนินงานระยะ 5 ปี ได้แก่ ฐานข้อมูลกาแฟจังหวัดเลย พื้นที่นำร่อง กลุ่มกาแฟต้นแบบ แนวปฏิบัติด้านคุณภาพเมล็ด ผลิตภัณฑ์กาแฟต้นแบบ ข้อมูลผู้ซื้อ ตลาดนำร่อง และกิจกรรมกาแฟเชิงประสบการณ์นำร่อง กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินงานในปีต่อไปมีข้อมูล พื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย เจ้าภาพ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน ลดความเสี่ยงจากการดำเนินงานแบบกระจัดกระจาย และสนับสนุนให้การพัฒนากาแฟจังหวัดเลยสามารถดำเนินการต่อเนื่องตาม Roadmap พ.ศ. 2571–2575 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป กิจกรรมเร่งด่วนในปีแรกมิใช่กิจกรรมเฉพาะหน้า แต่เป็นกลไกเริ่มต้นของการพัฒนากาแฟจังหวัดเลยแบบครบห่วงโซ่มูลค่า เพื่อเชื่อมโยง Track 1 การพัฒนาเมล็ดกาแฟคุณภาพ Track 2 การพัฒนาระบบคั่วและแปรรูป และ Track 3 การพัฒนากาแฟเชิงประสบการณ์และการท่องเที่ยว ให้สามารถขับเคลื่อนสู่ Flagship กาแฟจังหวัดเลยได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน